

Наша Ніва

№ 2 (312) 17 студзеня 2003

www.nn.by

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

Валянціна Палевікова

будзе адным зь лідэраў узбуйненеа
БСДГ і — чаму не? — кандыдаткаю
прэзыдэнты ад яе.

сторонка 3

Жыцьцё з пасэкундай тарыфікацыяй

сторонка 14

Тэлекінэз для кожнага

Псыхоляг абяцае за пайгоду
навучыць кожнага ахвотнага рухаць
прадметы позіркам.

сторонка 15

Славамір Адамовіч:

«Гэта ў нейкім
сэнсе прызнанне
маёй
бездапаможнасці.
Я ня бачу
магчымасці, як
асоба, нешта
рабіць там, на
Радзіме».

сторонка 12

Будзе энцыклапедыя ВКЛ

Выдавецтва «Беларуская энцыклапедыя» пачынае рыхтаваць энцыклапедыю «Вілікае княства Літоўскага». Паводле словаў галоўнага рэдактара выдавецтва Генадзя Пашкова, ужо складзены «Слойнік ВКЛ», а сама праца над энцыклапедыяй зойме гады два. Цікава, што ў Інстытуце гісторыі Акадэміі навук ходзіць чуткі, нібыта загад зрабіць такую кніжку прышоў з Адміністрацыі прэзыдэнта. Аднак Г.Пашкову абвяргае гэтую інфармацыю: «Мы самі прынялі такое разшынне». Паводле ягоных словаў, патрэба ў такім выданні ўзынкла пасыля сканчэння працы над 18-томнай «Беларускай энцыклапедыяй». Дарэчы, у пачатку лета будзе скончаная праца над «Энцыклапедыяй гісторыі Беларусі» — выйдзе другая кніга шостага, апошняга тому.

Лукашэнка забірае рыбакомплексы

Прынятны новыя меры «па забесцячэнню паляпшэння забесцячэння насељніцтва». Гэтым разам — рыбай. Яны ні трохі не арыгінальныя. Проста ўсе рыбакомплексы, акрамя менскага, будуть перададзены Кірауніцтву справаў прэзыдэнта, якое, паводле інфармацыі прэс-службы прэзыдэнта, «мае перадавы досьвед вядзення рыба-гаспадаркі».

ВУП вырас на 4,7%

У 2002 г. ВУП краіны вырас на 4,7%. Праўда, незалежныя эканамісты лічаць, што беларуская лічба заўышана. Цэны ў Беларусі летась выраслы на 34,8%. Гэта найніжэйшы ўзровень інфляцыі за 10 гадоў.

БНФ — за далучэнне да НАТО

Партыя БНФ абвясціла ў сваёй праграме, што будзе імкнунца, каб краіна ўвайшла ў Эўразіяз і НАТО. Упершыню ў Беларусі партыя вылучае гэты патрабаванні як сваю праграмную мету.

Сяргей Ёрш; БелагАН

Абрыс вайны

REUTERS

«Час у Садама Хусэйна на зыходзе, — сказаў Джордж Буш. — Пакуль што я ня бачыў нікага сьведчання таго, што ён разбройваецца». Інспэктары па зброі масавага знішчэння мусіць зрабіць справадчу ў ААН 27 студзеня. Аднак, паводле іхных словаў, працы хопішь яшчэ на год. Наўрад ці Амэрыка будзе чакаць так доўга.

Вайну супраць Іраку будзе весьці генэрал Томі Фрэнкс з каманднага посту ў Катары, дзе ўжо знаходзіцца большая частка важных войсковых чыноў ЗША. На шляху ў Пэрсыдскую затоку — два флецкія злучынныя вакол Іраку, можа дасягнуць 250 тыс. У канцы студзеня ў рэгіён прыйдуць 16 ангельскіх карабллёў, у тым ліку авіяносец «Арк Рая».

караблём. Амэрыканскія ВМС гатоўныя разъмасціць шэсьць авіяносцаў на ўдарнай адлегласці ад Іраку: два ўжо на месцы («Кантэйнэр» («Су-зор'е») ды «Гары Трумэн»), яшчэ два чакаюць сыгналу, каб рушыць у шлях, яшчэ два рыхтуюца да адпраўкі. Жаўнеры праводзяць вучэйні, генэралы наведваюць апорныя пункты ў Турэччыне. Цяпер у раёне Пэрсыдской затокі каля 60 тыс. амэрыканскіх вайскоўцаў, у наступныя некалькі тыдні да іх дадзенца ўшацца яшчэ 67 тыс. Патэнцыйная колькасць салдатоў, размешчаных варакол Іраку, можа дасягнуць 250 тыс. У канцы студзеня ў рэгіён прыйдуць 16 ангельскіх карабллёў, у тым ліку авіяносец «Арк Рая».

Сцэнар крэзысу

ЗША ўжо маюць досьвед вайны з Іракам. Ёсьць два варыянты вядзеньня баявых дзеяньняў. Або па сіндары «Буры ў пустыні», або па схеме аперацыі ў Аўганістане — рукамі ірацкай і курдзкай апазыцыі пры падтрымцы амэрыканскай авіяціі. Апошні варыяント мінімізуе ахвяры ў шрагах амэрыканцаў. Але не гарантует поспеху. Амэрыканцам будуть супрацьстаяць не сяроднявечныя аддзелы талібаў, а гры з паловай мільёна баяздольнага насельніцтва.

Вось як развіваліся падзеі дзесяць гадоў таму. 2 жніўня 1990 г. Садам Хусэйн акупаваў Кувэйт. Аперацыя «Бура ў пустыні» пачалася з ракетнай атакі па базах СПА і паветранага налёту гелікоптараў «Апачы». Пасыля Ірак ды Кувэйт дойга і інтэнсіўна бамблі. Падчас аперацыі ў раёне Пэрсыдской затокі знаходзілася паўмільёна амэрыканскіх вайскоўцаў. Прывізная праз месяц пачалася наземная аперацыя з узделам амэрыканскіх ды арабскіх войскаў. Дзесянін вяліся пайтара месяца. Амэрыка правяла сваю першую «высокатэхналагічную» вайну, падчас якой сучасныя ракетныя комплексы «Пітрыёт» паказалі перавагу над «СКАДамі». Іракцы толькі адночын пачалі ракеты ў палыўні амэрыканцаў у Саудаўскай Арабіі. З найбольшых памылак вайны — падпаданыне амэрыканскай ракеты ў ховішча ў Багдадзе, у якім загінулі 300 мірных жыхароў.

Прызначаная галоўным рэдактарам Святланы Балашова (дагэтуль яна працавала «пад крылом» Віктара Чыкіна ў газэце «7 дніў») перавяла журналісту на чвэрць стаўкі, а потым і наагул абвясьціла пра скарачэнне штату «ў сувязі з чяжкімі фінансавымі становішчамі».

Працяг на старонцы 4.

Працяг на старонцы 5.

Лакаўт у «БелЧасе»

14 студзеня журналісты газэты «Беларускі час» Ірына Германовіч, Аляксандар Дубравін, Уладзімер Дзюба, Аляксандар Ягораў, Сяргей Юр'еў і Але́с Хмяльніцкі, «скарочаныя» прыканы ў 2002 г., далі прэсавую канфэрэнцыю.

Праблемы ў супрацоўнікай гэтая газэты — друкаванага органу Фэдэральнай прафсаюзаў — пачаліся пасля прызначэння кірауніком ФПБ Леаніда Козіка. У жніўні быў зволь-

нены галоўны рэдактар «БЧ» Аляксандар Старыкевіч. Выконваць абавязкі галоўнога стала І.Германовіч, якій Л.Козік павядаць, што ян будзе умешваць ў справы газэты.

Але менавіта працяг ранеяшага рэдакцыйнага курсу выклікаў цяпрашні крэзыс у «БЧ». І.Германовіч зазначае: «Л.Козік ніводнага разу не казаў, што рабіць, якія матэрыялы ставіць. Але працэс-сакратара пе-радаў: у газэце ідуць кепскія здымкі, кепскія артыкулы». Калі ж І.Герма-

Падпіска

Нагадваем, што падпіскую газета абыходзіцца таннай.

Падпісны індэкс 63125.

Цана падпіски на месец

— 2043 рублі.

Падпіску прымаюць ва ўсіх
аддзяленнях пошты,
у шапіках «Белсаюздруку».

Дык падпісвайся!

Выгнанье з БНФ

За выключэнне Вячаслава Сіўчыка з БНФ выступіла фронтайская інтэлігенцыя. Недавер да гэтага палітыка з боку сяброў — заснавальнікай апазыцыйнага руху зьявіўся ў 1997 г., калі Сіўчык, абвінавачаны ў згвалтаванні, «выйшаў сухім» з крымінальнай справы. У 1999 г., калі за кірауніцтва Фронтам змагаліся Вячорка і Пазняк, Сіўчык урэшце ўзяў бок першага і ў выніку атрымаў пасаду намесніка старшыні Сойму. Але не давер паплечніку.

Юры Хадыка: «Сіўчык займаўся прапагандай расколу»

«НН» прапанавала пракамэнтаваць выключэнне Вячаслава Сіўчыка з Парты БНФ аднаму з ініцыятараў — намесніку старшыні гэтай партыі прафесару Юр'ю Хадыку.

— Пытаныне пра выключэнне Сіўчыка з Парты БНФ — гэта «бура ў шклянцы вады». Бо Сіўчык праявіў адкрыту непавагу да калектывнага кіруніцтва органу партыі. За гэта любы сябра партыі заслугоўвае выключэння. А Сіўчык займаўся прапагандай расколу. Таму я ніякай проблемы тут ня бачу. Ёсьць пэўная партыйная дысципліна, якая павінна выконвацца.

«НН»: У 1996 годзе пасля «Чарнобыльскага шляху» Вы і Сіўчык галадалі ў съедчым ізоляторы...

Ю.Х.: Калісці Партыю БНФ пакінуў Зянон Пазняк, адзін з яе стваральнікаў. І нічога, партыя існуе надалей. Так і з Сіўчыкам. Асабістая я нічога ня маю супраць спадара Сіўчыка. Я памятаю пра ягоныя заслугі. Аднак ніхто яму не замінае прысыці на чарговы сойм Парты БНФ і выбачыцца.

«НН»: І ён будзе адноўлены ў парты?

Ю.Х.: Так.

Запісаў С.Ё.

ПОГЛЯД З БОКУ

Сумныя весткі з забытага фронту

Выключэнне Вячаслава Сіўчыка з шэрагаў БНФ для старонікага (але неадъявікавага) назіральніка выглядае як адзінна прыкмета того, што арганізацыя яшчэ жыве. Пачуўшы невясёлую навіну, я пастаравіся прыгадаць, што чую пра БНФ за год, які толькі скончыўся. Безумоўна, нешта было. Перш за ўсё — Курапаты. Але ў кантэксце, шырэйшым за акцыю пратэсту, прысутнасць Фронту амаль не адчуваецца.

БНФ шматкроць дэкліраваў, што бярэцца прадстаўляць і адстайваць на полі палітычнай барацьбы погляды значайнай часткі грамадзян Беларусі, для якіх на першым месцы стаць нацыянальна і дэмакратычнай каштоўнасцю. Ніхто з гэтых людзей ня будзе супраць змаганьня за Курапаты. Але ці тым вычэрпваецца сэліс задачай палітычнай сілы, якія заліяла пра гатавасць уязьця на сібе адказнасць за лёс краіны? Намагаюся згадаць артыкулы ў прэсе, якія фармуявалі па пытанію БНФ па пытаннях эканомікі, замежнай і ўнутранай палітыкі. Ніхога не прыходзіць на памяць, акрамя асабістых меркаванняў спадара Севярынца, якія наўрад ці можна разглядзяць як афіцыйную пазыцыю партыі ці руху. Справаў успомніць, мо нехта з кіраунікоў Фронту наведаў наш горад і выступіў перад аудиторыяй, асвяляўшы гэтыя тэмы. Таксама не. Ужо шмат гадоў ня чую я пытаньня «А што думае БНФ?», і 2002 год ня стаў пераломнім у гэтай справе.

У падшыўках, у Інтэрнэце, у сядзібе пад бел-чырвона-белым сцягам на вуліцы Варашэні, безумоўна, знойдзута дадатковыя съведчанні актыўнасці, але для чалавека, што не патрапляў ў вузкае кола актыўнасці, яны ня маюць анікай вагі. Як сіла, што намагаецца фармаваць грамад-

скую думку, Фронт не існуе. Сама назва БНФ сталася ахвярай палітычных маніпуляцый супраціўнікаў і канкурэнтаў. Гэта факт, і менавіта перад гэтым фактам, як можна меркаваць па прэсе, не жадаў скрыцца спадар Сіўчык.

Як чалавек старонікі, я не могу аналізаваць ягоную нібыта раскольніцкую дзеянасць. Аднак **любая** спроба разварушыць злетаргізаваную арганізацыю выглядае як заснаваны на дзяячніцтве мэтаў, чым самазадавленая маўклівай аўтаркай, якая ўсё глыбей і глыбей засмоктвае арганізацыю з ваяйнічым назвам. Жорсткае рашэнне Сойму стварае нагоду спыткі: ці няма нamerу змагацца з гэтай хваробай гэтак жа рашуча, як і з спадаром Сіўчыкам?

Бо цяжка паверыць, што ён перашкаджай кірауніцтву пісаць артыкулы, разгулярна на наведвальнікі рэгіёны, падбіраць там кадры, якія прынамсі гаварылі без памылак па-расейску і па-беларуску, абдужаць размовы, ствараць глебу для растлумачнай працы. Наўгад ці прысутнасць Сіўчыка не дазваляла выдаваць бюлетэнь з матэрыяламі для актыўнасці і рабіць заходы па інфармацыйным кантактаванні з шырэйшымі коламі беларускага грамадства.

Рашэнне Сойму пра выгнанье вядо-

вае рэзка крытыкаўца кірауніцтва Фронту, агітуе фронтайскіх актыўнасці за стварэнне новае арганізацыі. І цярпеньне Вячоркі ды ягонае каманды скончылася. Яны дайно хашелі пазбыцца Сіўчыка, які ня ўпісваецца ў новую канцепцыю БНФ — «партыі сярод партыяў». Кірауніцтва падтримала ѹ «маральна большасць», нефармальная аўтаратыўства Фронту.

Няма сумневу, што палітычнай дзеянасці Сіўчыка выгнанье з БНФ ня спыніць. Яно стане сыгналам да перадзелу беларускага палітычнага поля.

Мікола Бугай

ШТО ПІШУЦЬ

Пра дні беларускай культуры ў Пецярбургу

Паважаная Тадэяна Падоляк! Прачытаў Ваш рэпартараж пра дні беларускай культуры ў Пецярбургу («Звязда» ад 4 студзеня 2003 г.).

Паколькі я наведаў адно з мерапрыемстваў гэтых дзён (менавіта — канцэрт у канцэртары), съпяшаюся паведаміць Вам (бо Вы, відаць, не даседзелі да пачатку другой часткі канцэрту), што адбыўся ганебны для гонару беларусаў выпадак. Перад пачаткам другай часткі на сцену выскочыў высокі «мужчына» ў пінжаку і швэдры ды прадставіўся праэктарам Пецярбургскай канцэртары. Ён сказаў, што цяпер ёсьць «адзін народ, але дэзве дзяржавы» і што гэта становішча трэба змяніць — зрабіць адну расейскую дзяржаву. Такім чынам, ён заклікаў да ліквідацыі Беларускай дзяржавы. Наведнікі былі ўражаны гэтым учынкам, але ня менш — і тым, што беларусы, удзельнікі канцэрту, не патрапілі нічога адказаць. У выніку артыстаў не запрасілі на падрыхтаваную сібрэускую вячэрну: беларусы Пецярбургу не захадзелі сесцы ў адзін стол з ліквідаторамі беларускай дзяржаўнасці альбо іх маўклівым згоднікамі.

Адсутнасць гэтага факту ў Вашым рэпартараже робіць яго пастаральн-ружовым, але па сутнасці — ідзялягічна адвінбаваковым, як выступ згаданага праэктара.

Жадаю Вам добрага Новага году і шырокага ў рознабакавага погляду на жыццё.

Мікола Нікалаеў,
бібліятэкар
Расейскай
Нацыянальнай
бібліятэкі ў СПБ

Верш, напісаны пад упłyvам весткі пра выгнанье з БНФ

Новы год ужо прыйшоў —
Дзьве тысячы трэці.
Дай Божа мін яшчэ пажыць,
Каб скора не памерці.

Паглядзець, як яно будзе
Далей у краіне,
Хто ёй будзе кіраваць,
Ці, можа, зусім згіне.

У БНФ не вядома —
Ці зоймутца справай.
Зусім нікога там няма,
Каб кіраваць дзяржавай.

Юзэфа Адамовіч,
Альхойка
(Мядзельшчына)

Патрэбны, як сівіні сядло

У дзяржаўных СМИ вядзеца слоўная сівістапляска вакол «саюзнага гімну». Тут праглядаеца замова тых, хто дзень і ноц марыць аб хутчэйшым ухаджанні Беларусі ў склад Рэспублікі Беларусі за 2001 г. У 2000 г. кошт агульнага беларускага экспарту быў ніжэйшы за агульны кошт тавараў, якія наша дзяржава набыла.

Сучасны пэрыяд інфармацыйна-тэхнічнага і эканамічнага разьвіцця завецца пятым тэхналягічным укладам. На рынках актуальныя мікраплатформы і праграмныя працэктры. І потым ужо — дакладна машынабудаваньне, і тое толькі для тых, хто мае танную сыравіну і выдатныя тэхнолагіі. Адначасова складаецца ядро шостага тэхналягічнага ўкладу. Яго аснова — тонкія хімічныя і біятэхнолагічныя, касмічныя тэхнікі. Доля пятага і шостага ўкладаў у эканоміцы Беларусі не перавышала ле-

сясьць некалькіх працэнтаў. Паўстое пытанніне: аб чым клапотица ўрад? Пра ўчорашні дзень прымесловасць сярэдніх інвестыцый ды ідэяў? Пра залежнасць прымесловасці ад Рэспублікі?

Магчыма, навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва з Расейскай выклікала хуткі рост агульнай колькасці работнікаў, якія залежнасць ад прымесловасці даследаваніяў.

...У свой час мая бабуля, калі яе муж купляў нейкую лішню ў гаспадарцы рэч, гаварыла: «Яна патрэбна табе, чалавечка, як сівіні сядло, а карове — набадры». Вось так я расцэнываю і задумку «інтэгратораў» стварыць саюзны гімн, які можа стаць адзяўляльным для нашай выпакутаванай за дзівесьмі гадоў няволі не-залежнасці.

Міхась Тычына, Слуцак

Каб ня стаць пазадзьзем

Расея — гэта ня толькі «Газпром». І беларусам патрэбна ня толькі цяпло ў хаце. Інфармацыйна-тэхнічнай залежнасцю ад Расей, якая, у сваю чаргу, яшчэ доўга будзе карыстца другаснымі заходнімі тэхнолагіямі, — пачварная рэальнасць.

Згодна з ацэнкамі экспратаў, на клягтрам прымесловай прадукцыі ў машынабудаваньні зварот затрат у вытворчысць складае каля 50 доляў. У інфарматыцы і электроніцы ён перавышае 5 тыс. Вось чаму ў ўсходніх краінах пашыраеца сэктар высокатэхнолагічных паслугаў. Удзельная вага прамысловасці ў валавым унутраным прадукце скарачаецца. Мы ж па-ранейшаму спадзяёмся на машынабудаваньне. А яно дае нам магчымасць не памерці з голадом, і толькі. Адкрыем «Статыстычны гадавік Рэспублікі Беларусі» за 2001 г. У 2000 г. кошт агульнага беларускага экспарту быў ніжэйшы за агульны кошт тавараў набыты на дзяржава.

Сучасны пэрыяд інфармацыйна-тэхнічнага і эканамічнага разьвіцця завецца пятым тэхналягічным укладам. На рынках актуальныя мікраплатформы і праграмныя працэктры. І потым ужо — дакладна машынабудаваньне, і тое толькі для тых, хто мае танную сыравіну і выдатныя тэхнолагіі. Адначасова складаецца ядро шостага тэхналягічнага ўкладу. Яго аснова — тонкія хімічныя і біятэхнолагічныя, касмічныя тэхнікі. Доля пятага і шостага ўкладаў у эканоміцы Беларусі не перавышала ле-

сясьць некалькіх працэнтаў. Паўстое пытанніне: аб чым клапотица ўрад? Пра ўчорашні дзень прымесловасць сярэдніх інвестыций ды ідэяў? Пра залежнасць прымесловасці ад Рэспублікі?

Магчыма, навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва з Расейскай выклікала хуткі рост агульнай колькасці работнікаў, якія залежнасць ад прымесловасці даследаваніяў.

Мы рзыкуем апінтуца на інфармацыйна-тэхнолагічных пазадках съвету.

Аляксандар Бакін,
Менск

Наша Ніва [2] 17 студзеня 2003

3

палітыка

Адным з самых адчайных беларускіх палітыкаў у апошні час сябе зарэкамэндавала Валянціна Палевікова. У 2001-м, кіруючы Партыяй жанчын «Надзея», Палевікова ўваходзіць у штаб кандыдата ў прэзыдэнты Ўладзімера Ганчарыка. Вынікам гэтага стаўся выкід «кампрамату» супраць яе і ціск на жаночую партню. В.Палевікова вырашае аб'яднаць «Надзею» з сацыял-дэмакратамі. У жніўні 2002-га яна была абраная старшыняй Аб'яднанай сацыял-дэмакратычнай партыі, але яе так і не ўдалося зарэгістраваць. У той жа час улады паспрыялі таму, каб Партыя жанчын «Надзея» працягвала існаваць, толькі ўжо без Палевіковай. Цяпер на парадку дня стаіць пытаньне пра ўваходжанье АСДП у склад Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады. Такое рашэнне было прынятае на нарадзе кірауніцтва партыі 13 студзеня. Валянціна Палевікова, ураджэнка Любашчыны, без сумневу, будзе адным з лідэраў новае ўзбуйненае партыі і — чаму не? — кандыдаткою ў прэзыдэнты ад яе. В.Палевікова — у рэдакцыі «НН».

«НН»: Чаму АСДП вырашыла ўваходжанье ў склад БСДГ С.Шушкевича?

В.П.: Гэта не «ўваходжанье». Гэта далейшае аб'яднанне. Рэжым дыктует нам свае ўмовы і мы мусім адказваць. Кіраунікі АСДП і БСДГ сустракаліся 13 студзеня і гутарылі пра далейшыя нашыя крокі. У сакавіку пройдзе з'езд БСДГ, на якім будзе знесеныя змены і дапаўненні ў статут. Партыя, хутчэй за ёсё, будзе званицца «Аб'яднаная сацыял-дэмакратычнай партыя «Грамада». Гэта будзе натуральнае аб'яднанне, якое мы пачалі ўжо на рэгіянальным узроўні.

«НН»: Чаму Вы выбраў менавіта сацыял-дэмакратычную партыю?

В.П.: Сацыял-дэмакратычны ідэі абароні правую працоўных, падтрымкі малазабясьпечаных людзей мне найбліжэйшая. Я шмат гадоў працавала ў прафсаюзах, і гэта паўплывала на мой выбар.

«НН»: Ці я варта было ўсё ж захаваць Партыю жанчын «Надзея», а не ісьці на аб'яднанне з сацыял-дэмакратамі? У Вашай партыі быў досьць вялікі рэйтынг.

В.П.: Так, у нас быў і ёсьць самы высокі рэйтынг сярод палітычных партый краіны. Але рашэнне было прынятае ўважанае. «Надзея» шмат зрабіла, каб рашучыя, моцныя духам жанчыны прыйшли ў палітыку. Але, каб стаць мацнейшымі, трэба было яднацца. Мы вырашылі захаваць «Надзею» ў сацыял-дэмакратычнай партыі як аднайменную фракцыю. Аднак улада спалохалася гэтага яднанія і вельмі брудна абышлася з жаночай палітычнай сілай. Я пэўная, што людзей, якія гэта зрабілі, будзе мучыць сумленне. Толькі ў нашай краіне могуць скрасыць партыю, толькі ў нашай краіне могуць правесці партыйны

зъезд, на якім амаль не было сяброў партыі.

Ня веру ў трэцюю сілу

«НН»: Сёняня гаворашь пра магчымае з'яўленне ў Беларусі «трэціяя сілы». Ці верыце Вы ў гэта?

В.П.: Ніхто ня супраць, каб яна з'явілася. Яшчэ пасля прэзыдэнцкіх выбараў было чуваць, што «ня тая апазыцыя», што патрэбны «новыя лідэры». Але гэта съмешна. Дзе возьмеш такую актыўную сілу? Мо нехта прызначыць гэтую апазыцыю, гэтых людзей? Яны ці ёсьць, ці іх няма. Што гэта за актыўныя людзі, актыўныя сілы, «трэціяя», «чацвертыя», якія сядзяць дзесьці «супольніц» — чакаюць, калі надыдзе час «вынірнуць»? Я ня веру ў «трэцюю сілу».

Не хацелася б, каб мы зноў наступілі на тыя ж граблі. У апазыцыйных партыях прыходзіць шмат новых людзей, паступова з'яўляюцца новыя лідэры. Але где шукать нейкіх лідэраў, якія ня спрайдзілі надзеяў, нейкія сілы, якія спрабуюць працаваць па-старому. А нам праста трэба новая стратэгія і тактыка.

«НН»: Нейкі каардынаванны цэнтар апазыцыі, кааліцыя?

В.П.: Пасля таго як міжнародная супольнасць памякчала що да афіцыйнага Менску, нам як ніколі трэба думка пра стварэнне такой кааліцыі. Вельмі балюча, што ўжо загубленыя колішнія чатыры ўмовы для правядзення свободных і справядлівых выбараў у Беларусі, прынятыя АБСЭ. Эўрапейскае чынавенства можна зразумець. У кожнай краіне мноства сваіх праблемаў. І шмат каму хацелася б заплюшчыць вочы на тое, што робіцца ў Беларусі.

Мяне трывожыць, што ўлада фактычна фарміруе так званую «канструктывную апазыцыю» і мае намер падставіць яе для «супрацоўніцтва»

Валянціна Палевікова: «Мы, жанчыны, моцныя духам»

з міжнароднымі структурамі ды магчымых перамоў з АБСЭ. Застаўца толькі спадзяваніца, што ў єўрапейскіх структурах, акрамя так званых прагматыкаў, ёсьць і сумленныя людзі.

«НН»: Ці не штурхне такая пазыцыя Захаду некаторыя партыі ў бок Рәсей?

В.П.: Я ня думаю, што нейкія апазыцыйныя партыі будуць рабіць заходы, каб Беларусь стаціла незалежнасць, сувэрэнітэт. Гэта съятое. Іншая справа, што ўплыў Рәсей на Беларусь ёсьць, і гэта трэба мець на ўвазе. Наша партыя мае контакты з шэрагам расейскіх палітыкаў, мы плянуем арганізаціа супрацоўніцтва з партызскімі палітычнымі партыямі ў Рәсей.

«Вось табе съпіс», — сказаі міне

«НН»: Калі Палевікова стала ворагам уладаў?

В.П.: Яшчэ з красавіка 1991 году, калі ўзначаліла акцыю пратэсту на сваім прадпрыемстве супраць росту цэнзаў. Але самы моцны прэсніг з боку ўлады адчула падчас і пасля прэзыдэнцкіх выбараў 2001-га. І пагрозы, і праслушоўванне майго тэлефона, і напад невядомых на мужа... У нашай краіне нічога не даруецца, і калі ты не байшся сказаць прафу, гэта сказаеца на табе і тваіх родных.

Я з'яўлялася кірауніком прафадвы

барчай кампаніі адзінага кандыдата ў прэзыдэнты ад апазыцыі. Аднак на тых выbaraх галасоў ніхто не лічыў. Ужо праз гадзіну пасля заканчэння галасавання быў з'яўлены вынік. Ці можна ў такое паверыць? Зразумела, што сапраўдныя вынікі выбараў былі скрадзены.

«НН»: Якія памылкі выбарчай кампаніі можна ўлічыць на будучас?

В.П.: У нас быў памылкі. Мы позна вылукілі адзінага кандыдата, не спрацавалі нашы спадзяваныні на намэнклятуру, на кампанію былі затрачаны вельмі невялікія сродкі.

Апроч таго, было вельмі вялікае распыленне гэтых сродкаў. На самі выbaraы іх ужо не хапіла, бо грошы выкарысталі на мабілізацыйную кампанію. Адзін з людзей, які фінансаваў апазыцыйныя арганізацыі цягам двух гадоў, падчас выбараў мне сказаў: «Вось табе съпіс, хто і якую дапамогу атрымаў. Ты іх «пастрай». Няхай працууюць». Але ўжо было мала часу. Гэтыя і іншыя памылкі трэба ўлічыць дэмакратычнымі сіламі пры распрацоўцы агульнай стратэгіі.

«НН»: Напярэдадні прэзыдэнцкіх выбараў Вы ўдзельнічалі ва «ўсебеларускім сходзе» і задавалі пытаньне Лукашэнку. Як Вам удалося туды патрапіць?

В.П.: Ня ўсё чулі нашу размову з Лукашэнкам у жывым этэры, а поўным яе ўжо абрэзалі. За дзяве гадзіны да пачатку сходу я вырашыла туды

ісьці, але думала, што мяне ня пусцяць. Ахова, пасля доўгіх спрэчак, мяне прапусціла. Я паказала пас्वедчаныя даверанай асобы кандыдата ў прэзыдэнты... Выступіць мне не дазволілі, удалося толькі задача пытаньне. Я гаварыла пра беднасць людзей і пра тое, што прадстаўнікі ўлады стацілі нават пачуцьцё ўласнай годнасці. Лукашэнку гэта было непрыемна слухаць, і ён, перабішы мяне, пачаў свае звычайнай разважанні ні аб чым, а потым мес зусім адключылі мікрофон. Так паводзілі сябе мужчыны, якім не было чаго сказаць па сутнасці пытаньня.

Мяне бессэнсоўна падкупляць

«НН»: Ці рабіла ўлада Вам нейкія прапановы?

В.П.: Не, ніколі. Яны мяне добра ведаюць і бачаць, што гэта бессэнсоўна.

«НН»: Адкуль бяруцца ў беларускіх жанчын сілы займаца палітыкай сёняня, калі мужчыны зьяве сяходзяць?

В.П.: Мы, жанчыны, больш адказныя і моцныя духам. Калі робім выбар, то ведаю, дзе з'яўляюцца апазыцыі. У сваіх большасці жанчыны маюць для такой дзейнасці дадатковую сілу, бо менавіта яны даюць жыцьцё дзесяцам і адчуваюць адказнасць за іх будучынню, а гэта значыць, і за будучынню Беларусі.

Гутарыў Сяргей Ёрш

Судзяць Ганчарыка

У менскім гарадzkім Гаспадарчым судзе разглядаецца справа сына былога кандыдата ў прэзыдэнты Беларусі Ўладзімера Ганчарыка.

Сяргей Ганчарык — бізнесмен. Паводле ягонай дзякларацыі аў прыбытках і маёмысці на 2001 г., ён меў долю ў статутным фондзе кампаніі «Тэлекам» і з'яўляўся яе сузаснавальнікам. Калі пачалася кампанія дыскрэдытацыі кірауніка ФПБ У.Ганчарыка, далі перцу і ягонаму сыну. У цэнтры ўвагі былі нейкі памішканы на вуліцы Мельнікайт,

якія Сяргей Ганчарык, на думку съедчых, затанна набыў у ФПБ.

Паводле непадцверджаных зъвестак, С.Ганчарыка апошнім часам перас্থалі штрафамі за дзеяньні ў прадпрымальніцкай дзеяньні. Ўладзімер Ганчарык прычыну праблемаў сына бачыць у сваім удзеле ў прэзыдэнцкіх выбарах. Прафу, у размове з карэспандэнтам «НН» ён сказаў, што ў спрэве сп. Сяргея «пакуль няма палітыкі», а ёсьць толькі гаспадарчыя пытаньні.

СЕ

люстра дзён

Ваеннае становішча

Закон «Аб ваенным становішчы» падпісаў 13 студзеня А.Лукашэнка. Што і казаць, закон актульны.

Паводле новага закону, увесыці ваеннае становішча можна толькі пры наяўнасці ваенай пагрозы ці нападу. Прычым аднаго ўказу прэзыдэнта для абавязчэння ваенага становішча замала — такі ўказ павінен цягам трох дзён ухваліць савет рэспублікі. Дэмакратычна.

На час ваенага становішча ў адпаведнасці з прэзыдэнцкім указам можа быць уведзена аблежаванне «правоў і свабодаў грамадзянай і арганізацій».

Зрэшты, для тых, хто занадта ўстурбуюцца такім аблежаваннем, у новым законе пазначана, што Беларусь абавязаная інфармаваць ААН пра адступленні ад міжнародных дамоваў, што тычацца правоў і свабодаў грамадзянай.

Унучка Красоўскага

13 студзеня дачка бізнесоўца Анатоля Красоўскага, які здык у 1999 г. разам зь віцэ-сыпікерам Вярховага Савету XIII склікання Віктарам Ганчаром, нарадзіла дзяўчынку.

Меркаваныні ў справе Курапатаў

Менгарвыканкам будзе хадайнічаць пра ўлучэнне Курапатаў у межы гораду. Паводле словаў стар-

шыні камітэту архітэктуры Аляксандра Чадовіча, пасля гэтага ў помніка зьявіцца гаспадар і можна будзе распрацоўваць канцепцыю мэморыялізацыі. Затое камітэт — спраць стварэння 300-мэтровай ахойной зоны вакол урочышча. Гэта, маўляў, ня спыніць вандалаў. Як вядома, побач з Курапатамі мяркуюць будаваць катеджы.

Берасьцейская прыватызацыя

Берасьцейшчына застаецца флягманам прыватызацыі ў краіне. Улады аблісьці пра намер прыватызаці ў сёлета значную частку абласной камунальнай маёмасткі. Перш за ёсё — прадпрыемствы перапрацоўня, прамысловыя, гандлёвыя ды побытавага абліскування. На Берасьцейшчыне 116 камунальных унітарных прадпрыемстваў. Сёлета на продаж выставяць 44 з іх.

Крымінальная Берасьцейшчына

У Берасьцейскай вобл. у 2002 г. узровень злачыннасці павялічыўся на 43% у параўнанні з 2001 г. Людзі крадуць, бо ня маюць як зарабіць на жыцці. Паводле інфармацыі кіраўніка УУС Берасьцейскага аблвыканкаму Ўладзімера Шафарэнкі, 17% насельніцтва Берасьцейшчыны ня маюць легальных крыніц даходу. А зь нечага ж яны жывуць.

МЯСЦОВЫЯ ВЫБАРЫ: ГОРДНЯ

АГП на контакт не ідзе

На 11 з 30 выбарчых акругаў прэтэндуюць прадстаўнікі партый і грамадзкіх аўяднанняў, сябром «Гарадзенскае ініцыятыўы». Пяць ініцыятыўных груп зьбираюць подпісы ў падтрымку вылучэнцаў БНФ, дзве — Аўяднанай сацыял-дэмакратычнай партыі, па адной — БСДГ і мясцовага аддзялення Беларускага Хельсінскага камітэту. Прадстаўнікі АГП зьбираюць подпісы асобна.

Аднак гэта не азначае, што не адбудзеца вылучэнныя кандыдаты ў дэпутаты па партыйных сіліцах. У Горадні, праўда, зарэгістравана ва ўстаноўленым парадку толькі гарадзкая арганізацыя таго ж БНФ «Ал-раджэнне». Яе старшыня Аляксан-

дар Міхальчык кажа, што партыя выступіць сваіх кандыдатаў па ўсіх акругах гораду.

На гэтым этапе выбараў у гарадзкім савет ізноў не ўдалося ліквідаць супяречнасцю паміж прэтэндантамі на дэпутацкі квіток ад дэмакратычных сіл. Калі частка прадпрымальнікаў здолела адкінуць амбітны дамовілася зь іншымі заікайленымі бакамі ў падзеле выбарчых акругаў, то кіраўніцтва гарадзкай арганізацыі АГП на контакт не ідзе. У некаторых акругах сібры АГП ствараюць канкурэнтно прадстаўнікам іншых дэмакратычных арганізацій. Такім чынам сутыкнуўся старшыня абласной арганізацыі БХК Аляксандар Антанюк і прадстаўнік абласной арганізацыі АГП Алеся Пагуляеў, што вылучаеца ад камплекту вучэльні, у якой выкладае. У іншай акрузе сутыкнуўся актыўіст

«Маладога фронту» Вадзім Саранчук і старшыня гарадзкай арганізацыі АГП Юры Істомін.

Мо ёсцьца рацыя ў сцвярджэннях, што АГП хоча выкарыстаць момант, каб гучна заяўвіць пра сябе. Узгадаем колішніе выступленыне Анатоля Лябедзкі ў праграме «Время» Ўладзімера Познера. Тады беларускі палітык заяўвіць пра свой уздел у наступных прэзыдэнцкіх выбарах. Калі гэта так, то зразумелай становіцца пазыцыя АГП поўдзець: калі яна выбрацца, то паказаць сябе нібыта актыўнай рэальнасці грамадзтва — глядзі, народзе, колькі нас, і мы ідзём сваёй дарогай!..

Асобна ад сваіх аднапартыццаў ідзе на выбары і старшыня арганізацыі «Гарадзенскі выбор», мастак, сябры БНФ Зыміцер Іваноўскі.

Антон Лабовіч, Горадня

Інфармацыя аб выніках рэгістрацыі ініцыятыўных групай* па стане на 13 студзеня 2003 г.

Абласны і Менскі гарадзкі саветы дэпутатаў	Раённыя саветы дэпутатаў	Гарадзкі (гарадоў абласнога падпарадкавання) саветы дэпутатаў
Усяго зарэгістравана ініцыятыўных групай	600	1847
Колькасць сябров партый ў сярод кандыдатаў	149	80
Камуністычная партыя Беларусі	11	12
Партыя камуністай Беларуская	25	22
Аўяднаная грамадзянская партыя	25	15
Ліберальная-дэмакратычная партыя	8	0
Партыя БНФ	27	18
Аграрная партыя	9	0
БСДП (Народная Грамада)	34	9
Беларуская сацыял-дэмакратычна Грамада	0	2
Беларуская партыя працы	4	0
Беларуская партыя жанчын «Надзея»	2	0
Сацыяльна-спартовая партыя	2	0
Рэспубліканская партыя	2	0
Беларуская экалягічна партыя зялёных	0	2

* Без уліку кандыдатаў, што будуть вылучаныя непасрэдна ад партарганізацый, а ня шляхам збору подпісаў.

«Юкола» набыла «Нёман»

Расейская нафтавая кампанія «Юкола» набыла з аўкцыёну рэстаўрацыю «Нёман» у цэнтры Горадні. Пачатковы кошт «Нёману» быў роўны 95 млн. рублёў, «Юкола» заплаціла 300 млн. Варта адзначыць, што рэканструкцыю парку Горкага ў Менску вядзе тая ж кампанія, якая мае намер пастаўіць там з два тузыны новых атракцыёнаў.

Без паперкі — ня спонсар

Улады шатляндскага гораду Абэрдрын падаравалі 1,5 тысячі фунтаў стэрлінгаў на рэканструкцыю гомельскага палацу Румянцавых-Паскевічаў. Але Дэпартамент па гуманітарнай дапамозе не дае дазволу выкарыстаць тых грошы, бо ангельцы не патумачылі пісъмова прычыну іх пералічэння.

Новы спарткомплекс

Каля нядына збудаванага крытага футбольнага манежу ў Менску неўзабаве зьявіца новы спартовы комплекс для дзіцяча-юнацкай школы алімпійскага разерву па водных відах спорту. У складзе комплексу будуть спартовыя залі, басейн, гатэль, каварня. Будаўніцтва пачнуць у 2004 г.

Сход інтэлігенцыі Менску

19 студзеня ў Палацы мастацтваў адбудзеца Сход інтэлігенцыі

Менску. На ім вылучаць дэлегатаў на Ўсебеларускі сход інтэлігенцыі, а таксама аблісьцікуюць яго праграму. Сустаршыні Аргкамітэту па правядзенні Сходу Ўладзімер Колас і Аляксей Марачкін заклікаюць усе зацікайленыя працоўныя камплекты, суполкі і асобаў узяць удзел. Пачатак у 11.00.

Кампютары састарэлі

75% кампютарных клясаў гарадзкіх школаў Гомелю не адпавядаюць санітарным нормам. У многіх школах яшчэ карыстаюцца архаічнымі савецкімі «Карветамі». Гарадзкі аддзел адукцыі перавёў клясы з састарэлымі кампютарамі на скарочаны рэжым працы.

МБ; БелАПАН

Сацыялістичныя саюзы

У вёсцы Прашчыцы, у будынку зачыненай год таму школы, адкрыўся першы ў раёне сацыяльны прытулак для дзяцей з тых се-

м'яў, дзе бацькі сьпіліся. Пакуль што сюды прывезлы сямёх дзяяцак чатырох—дванаццаці гадоў. Увогуле ж прытулак разылічаны на 21 месца. Дзяцей памілі, накармілі, перапранулі ў новую воротку, атрымалі пазабуйленыя правоў на сваіх дзяцей, і тых давядзенца накіраваць у спэцстановы за межамі раёну.

Пабілі сэмафоры

Паблізу пасёлку Ўрзача два хлапчукі 8 і 9 гадоў жалезнімі прутамі пабілі на чыгуны шэсць сэмафораў, чым стварылі аварыйную ситуацію для цягнікоў. Вінаватых адшукалі хутка. Іх бацькам давялося цалкам кампенсаціі нанесеную шкоду. Такіх разбояў на чыгуны за мінулы год было аж пяць, трэх з іх раскрыты. Бацькі дзяцей і пападаючы на падобную ситуацію калі бы зімой не пададзілі цалкам у дзен звальненіні, і суд прызнаў ягоны пазоў справядлівым.

Міхась Тычына, Слуцак

Лакаўт у «БелЧасе»

Працяг са старонкі 1.

Уесь журналісткі склад «БЧ» застаўся бяз працы. На думку скарочаных журналістак, прычынай звольненія стала іхняя палітычна пазыцыя. Так, У.Дзюба зазначыў, што ў вачах улады амаль усе журналісты выдання выглядалі «ворагамі»: сам ён супрацоўнічаў з БАЖам, А.Дубравін — з «Нашай свободай», А.Хмяльніцкі — з радыё «Рацый»...

Сёньня газету робяць тэхнічныя супрацоўнікі: карэктар, наборшыца і вяршальнік. С.Балашова зьбіраецца запаліць выданне матэрыяламі з інтэрнэту. Былы адказны сакратар С.Юр'еў паведаміў, што рэгіянальны карэспандэнты «БЧ» з 4 лютага таксама будуть працаўніць на палову акладу.

Дарма што журналісткі скарачаюць «у сувязі з цяжкім фінансавым становішчам», «БЧ» мяркую пэрайсці на каліяровы друк. Паводле словаў А.Дубравіна, для рэдакцыі выдзелілі яшчэ два пакоі, закупілі новую мэблю.

Прэзыдэнт Беларускай асацыяцыі журналісткі Жанна Літвіна адзначыла, што звольненіе журналісткіў цалкам зынішчыла незалежную прафсаюзную прэсу ў краіне: «У Салігорску не выходитць «Салідарнасць», у Менску спыніў выхад «Рабочы». Мы згубілі незалежны

базавай адзінкі (12 тыс. рублёў). Падчас разглядзу прафсаюзы А.Новікавай не далі адваката. 9 студзеня гамельчук Дзяніса Чыкалёва, які раздаваў газету «Зубр», зьбілі міліцыянты. За ўзбелікі ў Воршы 11 студзеня, ягонія арганізатары, сябры КХП-БНФ Юр'я Конышкі, Аўгінія Казлова і Ўладзімер Карабанаў, былі выкліканыя ў міліцию. Іх вінаваціць на артыкуле 167 Адміністрацыйнага кодэкса («парушэнне ўсталяванага парадку працвітэння»).

Аркадзь Шанскі

Сярод журналістак, якія звольнены, пададзілі цалкам у дзен звальненіні. Досыць сказаць, што наклад зыніціў да 12 тыс. Яшчэ два гады таму ён дасягнуў 40 тыс. У абарону звольненых супрацоўнікаў «Беларускага часу» ўжо выкалася БАЖ і Беларускі ПЭН-цэнтар. С

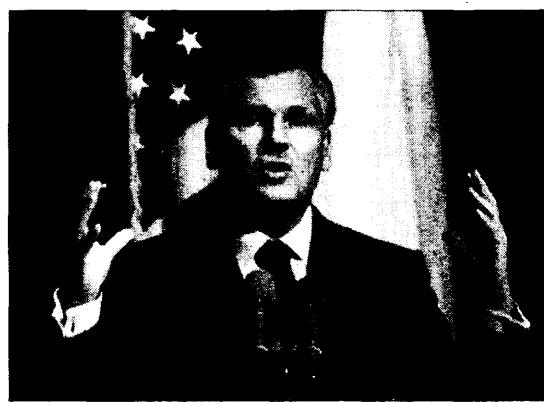
Наша Ніва [2] 17 студзеня 2003

5

Чэхі выбіраюць презыдэнта

У другі тур прэзыдэнцкіх выбараў у Чехіі выйшлі Вацлаў Клаус і Пятро Штарт, два правыя палітыкі. Прэзыдэнта ў Чехіі выбірае парламент.

Квасінскі можа ўзначаліць НАТО

Генэральны сакратар НАТО Робертсан заявіў у Брюселе, што прэзыдэнт Польшчы Аляксандар Квасінскі быў бы добрым кіраўніком Паўночнаатлянтычнага хаўрусу, але «шмат хто мог бы стаць добрым кіраўніком». Сказана

гэта было напрэдадні візыту А.Квасінскага ў Вашынгтон.

Судзяць былога паліцыянта

Жыхар Манрэалю 83-гадовы Вальтэр (Уладзімер) Абадзінскі можа быць пазбаўлены канадзкага грамадзянства і высланы ў Беларусь або асуджаны. Былога паліцыянта-калябарызяніста вінаваціць у ваенных злачынствах у мястэчку Mip. За апошнія гады гэта трэцяя справа такога кшталту. У 1999 г. брытанскі суд разглядаў справы Сымона Серафіновіча і Антона Саванюка, аўбінавачных у забойстве жыдоў. Аніводзін з іх ня быў дэпартаваны ў Беларусь.

Ахвяры маразоў у Расеі

Яшчэ адзін чалавек памёр у выніку пераахалоджання ў Маскве за аўторак, паведаміла служба хуткай мэдыцынскай дапамогі расейскай сталіцы. Усяго з верасня ў Маскве ад холаду па-

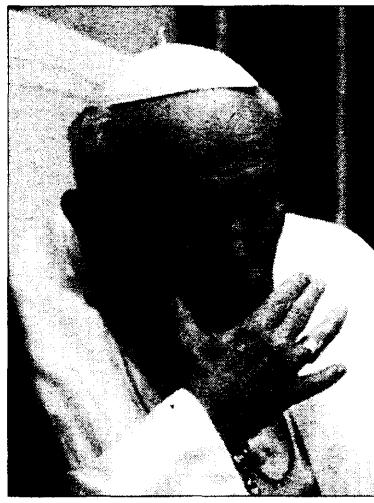
мерлі 287 чалавек.

Трагедыя на курорце

У чэсціх гарах Крконаш падчас катання на лыжах загінула 11-гадовая беларуская школьніца. Маці алпусціла яе пакатаца адну, і дзяўчынка, зъяжджаючы з гары на вялікай хуткасці, далася ў дрэва і памерла на месцы ад цяжкіх траўмуў галавы.

Паэма Папы

Папа Ян Павал II напісаў паэму. Яе працоўны загаловак — «Рымскі

трэптых. Роздумы Яна Паўла II. У першай частцы Папа разважае пра ўзаемадносіны чалавека з Богам. У другой — гаворка пра Сыкстынскую капэлу, дзе Ян Павал II быў абраны Папам. Трэцяя частка прысьвеченая разважанням пра Абрама. Папа напісаў паэму паўгоду таму, калі адпачываў у летній рэзыдэнцыі.

Чырвоныя штаны — па-за законам

Святарам Грэцкай праваслаўнай царквы забаранілі наасіць чырвоныя штаны, піць і паліць.

Новы кодэкс паводзінаў прыняў Грэцкая праваслаўная царква для сваіх функцыянераў. Паводле новага нарматыўнага акту, святарам трэба апранаць больш сціплі і паводзіць сябе культурна ў грамадzkіх месцах. Некаторыя назіральнікі звязываюць ініцыятыву царкоўнага начальства са скандаламі ў Амэрыцы, дзе святароў каталіцкай царквы вінаваць у спакушэнні непадўнелетніх. Хоць нядобраўчыліцы сцівярдждаюць, што ад бацькоў падчас адпраўлення службай пахн перагарам і танным тытунём. Зараз грэцкі рэлігійны дзеяч не павінен падоб'язаць сябе заклаўшы нагу за нагуды наасіць съветлья, якія речы нават падрасі.

Тым часам на Кіпры праваслаўны

япіскап Хрызостомас заклікаў забарніць паказ новага фільму пра Гары Потэра, бо ён «пралагандуе апакрыфізм».

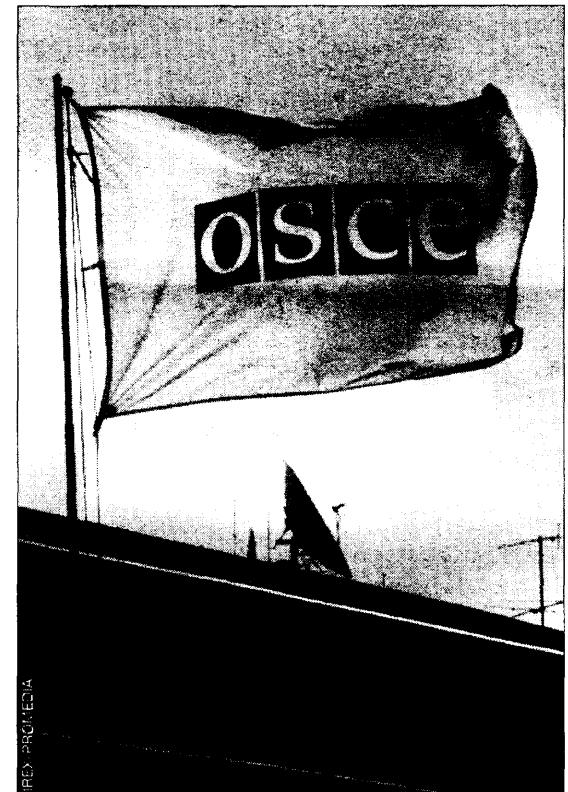
УБАЧАНА З РАСЕІ

Унтар-афіцэрскі Крэмль

Афіцыйная заява Вашынгтону пра неабходнасць перагледзець сыгнатур з прэзыдэнтам Беларусі А.Лукашэнкам зьяўляецца схаванай прапановай «бацьку» стаць «адсунтым зывяном» антырасейскага фронту ад Чорнага да Балтыйскага мора, які кантролюе Вашигтонам, іты самым адрозні ад Расеі ўропейскія рынкі збыту энерганосбітаў. Натуральна, у межах прапанаванага супрацоўніцтва павінны быць «забяспечаныя права і свабоды дэмакратичнай апазыцыі», якія занейкі перададыны пэрыяд (паўгоду-год) павінна «сасыпець» для перадачы ёй улады. У выпадку згоды Лукашэнкі на такі варыянт «плітыка выломлівання рук», ужытая расейскім бокам у дачыненіні да беларускага прэзыдэнта ў справе «Слаўнафтых»—«Газпрому», прывядзе да таго, што Крэмль апыненца ў становішчы «унтар-афіцэрскай удавы, якая сама сябе высекла».

«Завтра»

Беларусь і АБСЭ

Беларускі прэзыдэнт Лукашэнка асадзіў назад у канфлікце з Арганізацыяй па бясыпецы і супрацоўніцтве ў Эўропе..
Прынамсі, так пакуль што здаецца. Выслаўшы з краіны ў кастрычніку мінулага году апошняга супрацоўніка прадстаўніцтва АБСЭ ў Менску, ён дасягнуў сваёй мэты — спыніў дзеяньніцу арганізацыі ў краіне. Цяпер беларускі прэзыдэнт абвяшчае пра свою гатовасць даўволіць адкрыццё новай місіі. У перадапошні дзень 2002 г. АБСЭ і Беларусь дамовіліся пра тое.

Пасыль фактычнай забароны Кансультатыўна-назіральнай групі АБСЭ на чале з Гансам-Георгам Вікам Лукашэнкам адмовіў у дазволе на ўезд у краіну ягонаму наступніку, колішнім немецкаму паслу ва Украіне Эбергарду Гайкену. Улады хачалі дамагчыся для місіі АБСЭ ў Менску такога мандату, паводле якога ўсе яе праекты залежалі б ад

беларускага кіраўніцтва. АБСЭ выступіла супраць спрабаў пасадзіць яе на ланцуг. Але адна АБСЭ не змагла б пераканаць Лукашэнку — яго не пусцілі на праскую сустрэчу NATO, а 19 кастрычніка 14 з 15 краін — сяброў Эўразіяўзу ўзвізі забарону на ўезд для кіраўніка Беларусі ў ягоных міністэрстваў. Праз колькі дзён і амэрыканцы далучыліся да гэтага рашэння. «Беларуское кіраўніцтва не чакала гэтай салідарнасці», — сказаў адзін з заходніх дыпляматоў.

Толькі Партугалія, што да канца году старшынявала ў АБСЭ, не пайшла гэтым шляхам і пакінула для беларусаў дэзверхі адчыненымі. То, што здаецца скандалам у кантэксце эўразіяўзскага імкнення, прадводзіц супольную замежную палітыку, выявілася карысным у беларускім выпадку: міністар Хвастоў змог без адмысловага дазволу паехаць у Портат і заключыць тамака пагадненіне аб новай місіі.

Але Лукашэнка ня быў бы Лукашэнкам, калі б без агаворак трymаўся дамовай. Ён завагаўся, і ці варта пагаджацца, каб місія АБСЭ кіраваў немецкі дыплемат: Нямеччына ж накладае на Менск санкцыі. Беларускае кіраўніцтва дамаглося часу на раздум. Кандыдатура кіраўніка місіі мае быць узгодненай да 21 студзеня

яшчэ раз. Магчыма, яшчэ ўдасца знайсці якога іншага кандыдата, скажам, з Туркменістану.

Але ў Менску разумеюць, што санкцыі ЭЭЗ і Амэрыкі несумненна застануцца ў сіле, пакуль місія не начне працаўцаць у поўным аб'ёме. Лукашэнка й яго атачэнне ня будуть вечна ездзіць у адну Партугалію, і таму дыпляматы АБСЭ дапускаюць, што ў найбліжэйшыя дні Менск адмовіцца ад тактыкі прамаруджаньня.

Лукашэнка, скрыгочуцы зубамі, мяньясіў сваё меркаванне, і гэтаму можа паспрыяць расейскі прэзыдэнт Пуцін. Пасыль сустрэчы з Пуцінам 27 лістапада, яшчэ знаходзічыся ў Маскве, беларускі кіраўнік сказаў, што ён готовы да перамовы з АБСЭ. Калі ж праз месяц Масква не падоб'языла мандату АБСЭ ў Чачні, на месцы старшыні Дзярждумы Уладзімер Лукашэнка раскрытыкаваў Пуціна: той, маўляў, «робіцца вельмі падобным да Лукашэнкі».

Супрацоўнікі новай місіі ня мусіць пытатца ў беларускага кіраўніцтва дазволу на кожнае сваё дзеяньне, хоць гэта гаё і хочацца Лукашэнку. Насуперак жаданням афіцыяльнага Менску, яны захаваюць дыпляматычны статус. Місія, мандат якой, у адрозненіне ад ейнай папярэдніцы, як вялікіх місій, будзе па-

даўжацца штогод, павінна надалей падтрымліваць беларускі ўрад у разбудове дэмакратычнай інстытуцыі і прававой дэяржавы, а таксама ў разыўцы грамадзянскай супольнасці. Адпадае, аднак, задача, пастаўленая перад старой місіяй пад час Стамбульскай сустрэчы АБСЭ ў лістападзе 1999 г., наконадні паря-

мэнціх і прэзыдэнцкіх выбараў: пасярэдніцтва паміж урадам і апазыцыяй. Тым ня менш, адкрыцця місіі імагнімага ў такім разе скасавання забароны на ўезд на холіць, каб вывесці Беларусь зь міжнароднай ізаляцыі.

Паводле «Frankfurter Allgemeine Zeitung»

Ірак

Тэрыторыя: 437 км²
Суседы: Іран, Ярданія, Кувейт, Саудаўская Арабія, Сырый, Турэччына
Насельніцтва: 24 млн.
Колькасць мужчынай, прыгодных для вайны (ад 15 да 49 год): 3.430.819 чалавек
Сярэдняя нараджальнасць: 4,63 дзіцяці на жанчыну
Штогадовыя выдаткі на армію: 1,3 млрд.
Даляраў
Колькасць танкаў: 2200
Колькасць вайсковых самалётаў: 350

Абрыс вайны

Працяг са старонкі 1.

Вайна дзесяцігадовай даўніны ў Іраку скончылася фармальным замрэннем. Гэтым разам замрэнням на будзе, бо, паводле амэрыканскіх пляніў, у Іраку для Садама Хусэйна не мае быць узгодненай да 21 студзеня

гэтым разам марсія дэсантнікі мусіць далучыцца да амэрыканскіх салдатоў у Кувейце, каб разам пачаць наступ на Ірак з поўдня.

Іх могуць таксама перакінуць гелікоптэрэрам на ірацкую тэрыторыю з

караблём у Пэрсыдзкай затоцы, каб яны аbstалявалі наступальныя базы, да якіх потым будзе рухацца асноўныя вайсковыя злучэнні, — гэта гэта тактыка была ўжыта ў паўднёвым месцы.

Ірак ды Карэя

Стайленне ЗША да рэжымаў Іраку ды Паўночнай Карэі звольшага аднолькавае, але падыходы розныя. ЗША гатовыя ваяваць у Іраку, але разылічваюць вырашыць справу ў

Карэі мірна. Па-першае, ЗША маюць траўматычны досьвіг прайгравай вайны ў Карэі ды пасльпаховы — апэрацыі «Бура ў пустыні». Па-другое, Паўночная Карэя не ўяўляе для ЗША вялікага інтарэсу, у адрозненіне ад Іраку, які мае 11% сусветных запасаў нафты. Па-другое, Ірак пасыль «Буры ў пустыні» так і не змог аднавіць абаронны патэнцыял. Ён здолеў захаваць у большем належным стаНЕ толькі арсэнал супрацітанкавай зброяі. Наяўнасць вялікай колькасці зброі масавага знішчэння ў Іраку выклікае сумневы. А Паўночная Карэя хоць сёньня можа стрэліць ракетай з «бруднай» ядрывай боегалоўкай.

Алесь Кудрыцкі

Квотныя праблемы «Беллегпраму»

Кіраўніцтва канцэрну «Беллегпрам» у шоку. Урад мае намер адмовіцца ад дзяржзамовы на прадукцыю лёгкай прамысловасці

Да гэтага часу гандлёвыя арганізацыі краіны былі вымушаныя выкладаць на паліцы крамаў пэўныя працэнт прадукцыі канцэрну «Беллегпрам». Сёлета гэтага сутычання мусіць зъяніцца. «Белкаапсаюз», які каардынавае дзеяньніца гандлёвых арганізацыяў, распрацаўваў праект пастановы ўраду, што прадугледжвае адмену абавязковых квотаў на закуп прадукцыі «Беллегпраму». У Міністэрстве гандлю паведамлі, што праект падтрыманы і хутчай за ёсё будзе прыняты ўрадам.

Паводле праекту, ужо сёлета будучы цалкам скасаваныя квоты на закуп швейных, гарсостных, дывановых ды амаль усіх астатніх найменніяў прадукцыі «Беллегпраму». Дзяржзамова застанецца толькі на некаторыя віды дзіцячага трыкатажу ды абутку, а таксама панчохай ды шкарпэтаў.

У «Белкаапсаюзе» патлумачылі, што квоты, з аднаго боку, дысцыпленінуюць прадпрыемствы, але, з іншага, не даюць ім волі. Квоты абавязываюць гандлёвым прадпрыемствам па ўсёй краіне закупляць пэўныя аб'ёмы прадукцыі «Беллегпраму». Аднак плацежадольнасць насельніцтва зъяніцца, а квоты на працягу году застаюцца адноўлькавымі. І тая арганізацыя, якая на пачатку году магла рэалізаваць навязаную ёй прадукцыю, праз некалькі месяцаў ужо не можа «выбраць квоту». І прадпрыемства неясе страты.

Прэзыдэнт «Беллегпраму» Эдуард Нарышкін называў праект «беспрэцэнтным лабіраваннем нечых замежных інтарэсаў». Ён лічыць, што

дзяржава мусіць, наадварот, падвысіць квоты на закуп вырабаў прадпрыемства, бо спажывецкі попыт падае — значыцца, трэба падтрымліваць сваіх вытворцаў.

З улікам абавязковых квотаў, доля прадукцыі лёгкай прамысловасці, якую выпускаюць прадпрыемствы канцэрну, складае на ўнутраным рынку 28—38%. Эдуард Нарышкін лічыць, што ў ідэале гэтая лічба павінна быць роўнай 50%, аднак скасаванье квотаў немінуча зъменшыць аб'ёмы продажу.

У гэты час ЗША працягваюць бараніцца ад заявіліка аб'ёму паставак прадукцыі «Беллегпраму» ў краіну. 10 студзеня ў Вашынгтоне быў падпісаны беларуска-амэрыканскі мэмарацдум пра пастаўкі на амэрыканскі рынак прадукцыі нафтакімічнай і лёгкай прамысловасці Беларусі. Ён прадугледжвае абмежаваныя на продаж беларускага трыкатажу на амэрыканскім рынку. Сёлета канцэрн можа паставіць у ЗША ня больш за 408 тыс. жаночых нагавіцаў ды ня больш за 792 тыс. палітоў з воўны.

Амэрыканцы ўвялі абмежаваныні пасыля таго, як пастаўкі беларускага трыкатажу на амэрыканскім рынке перавысілі расейскія (квоты для Рәсей былі ўведзеныя ў 1998 г.) Аднак «Беллегпрам», які працуе больш чым з 20 амэрыканскімі фірмамі, квоты ня дужа засмучілі: амэрыканцы ж не выціснілі беларускі прадукцыі з краіны, а толькі намагаюцца пазыбегнучы экспансіі нашага трыкатажу. Памер квотаў ня менишы за леташнія аб'ёмы

Фота з архіву. У траўні 1999 г. у канцэртнай зале «Мінск» прайшла дэманстрацыя мадэлля адзеньня з калекцыі беларускіх мадэльераў, а таксама прадукцыі беларускіх прыватных і дзяржаўных прадпрыемстваў.

паставак прадукцыі «Беллегпраму» ў Амэрыку — значыцца, сёлета экспарт можна будзе нават павялічыць.

Існуюць абмежаваныні і на пастаўкі прадукцыі «Беллегпраму» ў краіны Эўразіі. Яны невялікія: летасць канцэрн «выбраў» гадавы ліміт ужо за 8 месяцаў. Прадпрыемства мае намер павялічыць квоты, уступіўшы ў асацыяцыю «Эўратэкс», якая вызначае сусветную палітыку вытворчасці й продажу тэкстыльнай прадукцыі, лабіруе інтэрсыі сваіх членоў у Эўрапарлямэнце. Сяброўства ў «Эўратэкс» дазволіць павялічыць квоты на пастаўку беларускага тэкстылю ў Эўропу, дасыць магчымасць працаўцаў з усімі сусветнімі тэкстыльнымі прадпрыемствамі, а таксама карыстацца ёўрапейскай інфармацыйнай базай у галіне тэкстылю.

Міхась Кутнявецкі, Слуцак

Неўзабаве «Беллегпрам» ператроўца ў недзяржаўны холдинг. Канцэрн складаецца з 91 прадпрыемства, на якіх працуе 120 тыс. чалавек. І хоць 71 прадпрыемства «Беллегпраму» ўжо не належыць дзяржаве, сярдзяня рэнтабельнасці іх вельмі нізкая — 5,3%, таму ў былое прынятае рашэнне пра прыватызацыю. Адмена дзяржаўных квотаў на закуп прадукцыі «Беллегпраму» будзе на карысць малым беларускім фірмам, якія вырабляюць аналягічную прадукцыю, аднак квотаў ня маюць. Разам з тым, замежныя канкурэнты, у першую чаргу з Рәсей, таксама апынуцца ў лепшых умовах, бо абмежавальнікі квот накшталт амэрыканскіх ці ёўрапейскіх урад уводзіць ня будзе.

Алесь Кудрыцкі

Як Шубу абулі

Адзінай ў раёне жанчына-фэрмерка Ліна Шуба з вёскі Сорагі здала нядайона на мясо 36 з 39 племянных кароў не ад добрага жыцця: з 1 траўня мінулага году Слуцкі сыраробчы камбінат ня выплаціў ёй за прададзеное мала-ко 4 млн. 300 тыс. рублёў. Адказ на ўсе просьбы-запыты адтуль быў адзін: «Няма грошай». Сапраўды, запазычанасць камбінату людзям да канца году склала каля 800 млн. рублёў. Нарэшце ўлады замянілі там дырэктара, а новому выдатка-

валі пазыку з бюджету раёну ссуду. Калгасу, дзе жыве Л.Шуба, грозды за малако вярнулі, калгасынкам, што здавалі яго ад уласных каровак, — таксама. А спадарыня Ліна не атрымала ні рубля! І райсельгасхімія ёй не вярнула 4,5 млн. рублёў. Жанчыне няма на што купіць паліва, мінеральных тукаў, запчастак для сельгасмашын. Вось і мусіла, здаўшы пад нох племянных кароў, скарачаць з 250 да 70 га плошчу зямлі, якую абраўляла.

Міхась Кутнявецкі, Слуцак

Цэнтар падтрымкі прадпрымальніцтва

Сядзібны дом у Камарове. Тут і хочуць разымясціць цэнтар.

У вёсцы Камарова на Мядзельшчыне зьбіраюцца рабіць цэнтар падтрымкі вясковага прадпрымальніцтва. Праект, які падаў мясцовыя сельскагаспадарчы лічай і грамадзкае аб'яднанне «Жанчыны за адроджэнне Нарачанскага краю», прызнаны найлепшым. Яго будуць падтрымліваць урад Беларусі й прадстаўніцтва ААН у краіне. Цэнтар павінен паказаць вясковым людзям, як можна прадпрымальніцтвам за-

рабляць гроши, і дапамагчы ў гэтым. Мерацца адкрыць у вёсцы шмат невялічкіх прадпрыемстваў. Разымясціць цэнтар жадаюць у графскім сядзібным доме, узвядзеным на мяжы XIX—XX ст. Робяць гэта з намерам знайсці сродкі на яго рэстаўрацыю.

Калі ў цэнтру справы зала-дзіцца, яго досьвед мяркуюць распаўся юці па краіне.

Алесь Высоцкі, Мядзел

Новы «Лідер»

На пачатку студзеня зьявіўся першы нумар «Лідера» — «сучаснага беларускага спраўнага часопісу», які характарызуе яго як рэдакцыя. Часопіс зрынтаўваны на праблемы бізнесу: наш аўтамабільны рынак і рынак мабільных тэлефону, арганізацыя бізнес-выставаў і перспэктыва прадвядзення Алімпійскіх гульняў у Беларусі... Апроч таго, «Лідер» мае старажытныя кіясы на вуліцах, але і ў сусветніх газетах, якія публікуюць інфармацію пра падтрымкі прадпрыемстваў.

Наша Ніва [2] 17 студзеня 2003

ЭКАНАМІЧНАЯ ХРОНІКА Праект скасаваныя чэкаў «Маёмасць»

Урад падрыхтаваў праект зменаў у закон «Аб імянных прыватызацыйных чэкаў». Паводле яго, тэя, хто на выкарыстое сваіх чэкаў да 1 студзеня 2004 г., не атрымаюць за іх грашовай кампенсацыі. Выдаваць чэкі скончылі яшчэ ў 1997 г. Іх атрымалі 4,9 млн. беларусаў з 7,8 мільёнаў. На акцыі прадпрыемстваў абмінянія толькі 33,8% выдадзеных чэкаў, бо атрымала акцыі прыватковых прадпрыемстваў немагчыма. Падлічыўшы, што на выплату кампенсацыяў пойдзе 670 млрд. рублёў, урад вырашыў напрости адміністраціўнай кампенсацыі. Цяпер дзяржава хоча адрачыся ад абавязкаў на 347 млн. даляраў.

Падатковы кодэкс застанецца рэпрэсіўным

Падпісваючы праект агульнай часткі «Падатковага кодэкса», А.Лукашэнка выкрасыў з яго ліберальная палажэнні. Сулярачнасці паміж актамі падатковага заканадаўства можна будзе тлумачыць на карысць падаткаплатніка. Цягам году ўлады змогуць прымаць акты, што пагаршаюць становішча падаткаплатнікаў. Падаткавікі захаваюць права рабіць асабісты надгляд грамадзянскіх і транспартных сродкаў падчас правак. Прыняцыя закону, які скасуе пазасудовае спагнаныне падаткаў, адкладаецца на няпэўныя тэрмін.

Праезд даражэ

З 20 студзеня праезд у менскім транспарце падаражэ. Адна пасэдка будзе каштаваць 200 рублёў замест 180, па льготным квітку — 100 рублёў.

Рубель вяжуць да рубля

Рада дырэктараў Нацбанку зацвердзіла план мерапрыемстваў, адпаведна з якім цікім трох месяцаў будзе разгледжаная магчымасць жорсткай прывязкі беларускага рубля да расейскага з 1 ліпеня.

Дэбаты вакол «Закону аб нацыяналізацыі»

13 студзеня дэпутаты палаты прадстаўнікоў не змаглі дамовіцца з урадам наkon заканопраекту «Аб нацыяналізацыі». Дэпутаты лічачы, што нацыяналізація маёмысць можна толькі на падставе асобнага закону, які мусіць прымаць у кожным канкрэтным выпадку. Ва ўрадзе мяркуюць, што нацыяналізацыя можна праводзіць, карыстаючыся адзінным законам, які будзе вызначаць парадак і ўмовы нацыяналізацыі, а ў канкрэтных выпадках карыстацца пастановамі ўраду ці прэзыдэнтскімі дэкрэтамі. Канстытуцыйны суд падтрымаў думку дэпутатаў.

Бэнзын падаражэ

«Белнафтахім» падвысіў цэны на нафтапрадукты на 5,5%. Прычына — падвышэнне ставак акцызаў на паліва ды цаны на нафту ў сувесце. Цяпер літар 76-га бэнзыну на АЗС «Белнафтахім» будзе каштаваць 715 руб., 92-га — 890 руб., 95-га — 1020 руб., дызпалаў — 700 руб.

АК

Наша Ніва [2] 17 студзеня 2003

7

пра-съвет

У 2001 г. съмяротнасьць у Рәсей ў два разы перавысіла нараджальнасьць. За апошня чатыры гады насельніцтва там скарацілася на два мільёны чалавек і складае цяпер 144 млн. Захаванье цяперашніх тэндэнцыяў азначае вельмі сумную перспективу – у 2010 г. колькасць пэнсіянераў зраўнушца з колькасцю працаздольных. Паводле самых аптымістичных прагнозаў дэмографаў, толькі пасля 2015 г. у Рәсей можа зноў пачацца простае ўзнаўленне насельніцтва. Не на карысць расейцаў зъмяненца этнічны склад рэгіёнаў, дзе кампактна жывуць мусульмане. Пасля агульнарасейскага перапісу насельніцтва прэзыдэнт Татарстану Менцімер Шайміев з задавальненнем адзначыў, што татары складаюць ужо больш за 50% насельніцтва рэспублікі. Такія самія тэндэнцыі назіраюцца і ў Башкартастане. Наша эўраазіяцкая суседка робіцца ўсё больш азіяцкай краінай. Таджыкі ѹ казахі

Яшчэ больш небяспечная сітуацыя складаецца ў паўднёвых рэгіёнах Рәсей, што адчуваюць моцны ціск з боку сваіх суседзяў. Ужо ў савецкі час шмат казалі пра дэмографічную аномалію: рост насельніцтва цэнтральнаазіяцкіх рэспублік Савецкага Саюзу значна перавышаў тэмпы іх сацыяльна-еканамічнага разьвіцця. Заклікі кампартыйных чыноўнікаў плянаваць сям'ю не сустракалі разумення. У пачатку 1990-х словаў прэзыдэнта Ўзбекістану Іслама Карымава («Нашы жанчыны могуць мець столькі дзяцей, колькі дасыць Аллаг») толькі адлюстровалі туго дэмографічную сітуацыю, што складалася ў краінах Цэнтральнай Азіі.

У 1989 г. насельніцтва Ўзбекістану напічвала 16 млн. чалавек. У першыя гады незалежнасці адбыўся дэмографічны выбух: нараджальнасьць у чатыры разы перавысіла съмяротнасьць. Пры канцы 2000 г. у рэспубліцы адзначылі нараджальне 25-мільённага жыхара. Пры захаванні цяперашніх тэмпаў прыросту насельніцтва ў сярэдзіне ХХІ ст. ва Ўзбекістане будзе жыць больш за 50 млн. чалавек. Добры стан наўгароднай эканомікі і буйныя замежныя інвестыцыі дазваляюць Ташкенту ствараць новыя працоўныя месцы. Буйная іміграцыя з боку Ўзбекістану пагражае Рәсей ў перспективе.

Аднак праблема нелегальнай іміграцыі з Цэнтральнай Азіі актуальная для Крамля ўжо сёньня. Гледзячы грамадзянскай вайны ў Таджыкістане (1992–97 г.) каля мільёна жыхароў гэтай краіны перабраўся ў паўднёвых рэгіёнах Рәсей. Таджыкі фактычна акупавалі Астраханскую вобласць. За «дзяявітым валам» рушылі наступныя хвалі таджыцкіх імігрантаў. Страна каля 100 тысяч забітымі падчас канфлікту значна не паўплывала на дэмографічную сітуацыю ў краіне. За 10 апошніх гадоў колькасць насельніцтва Таджыкістану павялічылася на 14% і дасягнула лічбы 6 млн. 250 тыс. За той самы час ВУП краіны скараціўся на 2/3. Даходы 96% грамадзяннаў Таджыкістану «не дзяяўляюць» да ўзору мінімальнага спажывецтва кошыка. Масавая беспрацоўка і жабрацтва штурхаюць таджыкі шукаць шчасця ў Рәсей.

Турботу расейскага кірауніцтва выклікае і павольная экспансія з боку іншага партнера па СНД — Казахстану. Масавая міграцыя казахаў на тэрыторыю Алтайскага краю, Архангельскай, Кемераўской, Челябінскай абласцей стала прычынай неаднаразовых заклікаў шэрагу дэпутатаў Дзярждумы абасталяваць мяжу з Казахстанам і ўвесці візвавы рэжым. У 2000—2001 г. на мяжы было размешчана больш за 10 тысяч расейскіх памежнікаў. Аднак гэта ня вырашыла праблемы. Працягласць расейска-казахскай мяжы — больш за 4 тыс. км, яна застаецца па-ранейшаму празрыстай.

Цэнтральных рэгіёнаў Рәсей яшчэ з савецкіх часоў прыцягваюць «асо-

Тэррыторыя хаосу

3 1992 г. у Кітаі на афіцыйным узроўні не выкарыстоўваюць адносна Рәсей іерогліф «чжоў» (дзяржава). Раней такое правіла дзейнічала адносна Тайваню, які для Пекіну заўсёды быў «сваёй тэрыторыяй». Рәсюю, як і Тайвань, у Кітаі лічыцца ад ектам экспансіі. Два гады таму старшыня КНР Цзян Цзэмінь абвесьціў пра пераход да наступальнай замежнапалітычнай стратэгіі, галоўным інструментам якой ёсьць экспарт капіталаў і стварэнні транснацыянальных карпарацыяў. З гэтага моманту ў памежных з Кітаем рэгіёнах Рәсей зьяўляеца ўсё больш ці сумесных, ці замежных (кітайскіх) прадпрыемстваў.

дае палова экспарту расейскага ВПК (больш за 2 млрд. даляраў штогод). Кітай — асноўны пакупнік расейскіх тэхналёгіяў. У гэтых умовах Москва ня можа паставіць пад пытаньне перспективы супрацоўніцтва з вялікім усходнім суседам. Пасля непрацяглых перамовы расейскі бок пайшоў настустроч Пекіну. Пасьведчанне замежнага рабочага, якое без праблема атрымліваюць кітайскія імігранты, адчыняе магчымасці для знаходжання і працы на тэрыторыі Рәсей. Прадпрыемствы з узделам кітайскага капітalu, таксама як і замежныя прадпрыемствы, былі вельмі хутка ўкамплектаваны кітайскімі супрацоўнікамі.

Эканамічны рост і звязане з гэтым павелічэнне аб'emu інвестыцыяў дае Пекіну ўсё большую магчымасці для актыўнай замежнай палітыкі ў паўночным кірунку. ВУП Рәсей складае 15% ад ВУП Кітаю. Тэмны прырост кітайскай эканомікі ў

2—3 разы перавышае аналагічную расейскія паказнікі.

Дзякуючы інтэнсіўнай працы кітайскай «помпы» Рәсей з кожным годам ўсё больш губляе эканамічныя сувязі з Усходнім Сібір'ем і Примор'ем. Інтэнсіўны прыток кітайскіх імігрантаў адбываецца на тле адтoku расейцаў. У пачатку 2002 г. кірауніцтва Рәсей было вымушана спыніць будаўніцтва Байкала-Амурскай магістралі. У выніку дзясяткі тысячаў людзей згубілі працу. Сама якасць насельніцтва расейскіх усходніх рэгіёнаў таксама не спрыяе перспэктыўам утримання вялікіх усходніх тэрыторый пад кантролем Москвы. Ня першае стагодзідзе там асядалі быльші «зэкі», прычым у значайнай колькасці асуджаныя па «сур'ёзных» артыкулах. Наступствы такога становішча Крэмль адчувае цяпер. Усходнія Сібір і Примор'е — лідары сярод рэгіёнаў Рәсей па колькасці наркаманаў і алькаголі-

каў. Перыядычныя энэргетычныя крызисы ёсьць дадатковым чыннікам, што спрыяе масавай міграцыі расейцаў у заходнюю частку краіны.

Інтэграцыя з усходнім суседам пагражае Беларусі сумнай перспективай стаць адстойнікам для нелегальных імігрантаў і звязанымі з гэтым вельмі сур'ёзнымі праблемамі.

Выпадае чуць меркаваны, што Беларусь мае шансы быць інтэграванай у Эўропу толькі «разам з Рәсей». Такая думка адлюстроўвае меркаванье аб магчымасці «эўрапейскага шляху» Рәсей. Прыхільнікі руху «разам з Рәсей» успрымаюць нашу усходнюю суседку як краіну Пушкіна і Гагарына. Паміж тым, як вядома, «усё зъмяненца». Сапраўдная Рәсей вельмі непадобная на той ідэалычны вобраз, што мае месца ў съядомасці прыхільнікаў руху «разам» і прыхільнікаў саюза з усходнім суседкам.

Андрэй Ляховіч

8

праграма ТВ з 17 студзеня да 23 студзеня

Наша Ніва [2] 17 студзеня 2003

17 студзеня
ПЯТНІЦА

● БТ

- 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
 6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
 9.15, 17.00 «Развязка пецирбурскіх таямніц». Сэрыял.
 10.05 «Падарожжа вакол сьвету». Дак. сэрыял (ЗША).
 10.20 Сад мары. Перадача для дачнікаў.
 10.45 «Сьвет далёкай зоркі. Лілія Да-дзівіч».
 11.10, 22.00 «Магія каханьня». Сэрыял.
 12.20 Добры дзень, Беларусь!
 13.15 Камэдыя Л. Гайдая «На Дзеры-басаўскай добрае надвор'е, ці На Брайтан-Біч ізноў ідуць даажджы».
 14.50 «Дзікія зоркі». Сэрыял.
 15.20 «Легенда пра забыты горад». Сэрыял для дзяцей.
 15.45 «Казкі айца Кастара». Мультсэрыял.
 16.00 Пяць цудаў.
 16.15 5x5.
 18.20 З дакладных крыніц.
 18.35 Дэтэктыў «Згарэлыя фермы»

- (Францыя—Італія).
 20.15 «600 міль пад ветразем». Відз-фільм.
 20.40 Калыханка.
 21.00 Панарама. Інфармацыйны ка-нал.
 21.45 Навіны рэгіёну.
 22.50 Зона Ікс.
 23.20 Начальная размова.
 0.55 Мэйдрама «Вядомыя старыя песьні» (Францыя).

● СТВ

- 5.00 Музычны канал.
 5.30 «Свет Бобі». Мультсэрыял.
 5.55, 16.00 «Паўэр рэйндэр», ці Ма-гутныярайндэр». Тэлесэрыял.
 6.20, 15.30 «Літэр Пэн». Мультсэрыял.
 6.50, 15.00 «Новы экшнмэн». Муль-сэрыял.
 7.15, 19.45 «Навіны СНД».
 7.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.50 «24 гадзіны».
 7.45, 20.15 «СТВ-спорт».
 7.55 «Сънеданне зь Інай Афанасьевай».
 8.00 «Філярмачыны тыдзень».
 8.05, 23.05 «Тахналёгія».
 8.15 Кіно: баявік «Па мянушцы «Граміла», Італія — Францыя, 1973.
 10.25 «Пад вуглом 23 з палавай». Дак. фільм.
 10.55, 20.25 «Аўтапанарама».
 11.10 «Тэатральныя гісторыі».

- 11.25 «Сага пра Фарсайтаў». Тэлесэ-рыял.
 12.30 «Сямейная страсць». Ток-шоу.
 13.50, 18.35 «Брыгада». Тэлесэрыял.
 16.50 «Такая прафесія».
 17.20 «Усё для сябе».
 17.55 «Меншчына. Людзі, падзея, фак-ты».
 18.05 «Пакуль гарыць съвечка».
 20.00 «Добры вечар, маленкі...».
 20.45 Кіно: Одры Тату ў рамантнай камэдыі «Амэлі». Францыя.
 23.15 «Адлачывай».
 23.25 Кіно: баявік «Спуск у бездань». ЗША, 1999.

● 8 канал

- 17.30 Мультпрадар.
 17.45 Маст. фільм «Эксперымент».
 19.25 Тэлекрама.
 19.30 Дак. фільм «Гібелль «Лузитаніі».
 20.40 Міжнародныя навіны з «Дойчэ Вэле».
 20.50 «Вечарніца».
 21.05 К-відэа «Топ-8».
 21.15 Маст. фільм «Недатыкальныя».

● Першы музычны канал

- 7.00, 16.00, 20.30, 23.00 MegaMix.
 12.00 «Аzon».
 14.00 «V.I.R.onia».
 18.30 Музыка.RU.
 19.30 People-mix.
 22.20 «20-ka Першых».

● АНТ

- 8.00 Тэлеканал «Добрай раніцы».
 9.00 Навіны.
 9.15, 19.05 «Зямля каханьня, зямля надзея». Сэрыял.
 10.05 Чалавек і закон.
 10.45 Дыснэй-клуб: «Перапынак».
 11.10 Дзіцячы сэрыял «Твінісы».
 16.35 Тэлеканал «Новы дзень». «Ра-сейскі экстрым».
 17.00 Тэлеканал «Новы дзень». «Кры-лы», ці «Прышэльцы: фатаздымак на памяць».
 17.30 «Самі з вусамі».
 18.00, 20.30, 23.55 «Нашы навіны».
 18.10 «Вялікае мышыцё».
 20.00 Час.
 21.00 «Поле цудаў».
 22.00 Прэм'ера. Джон Траволта ў во-стросюжэтным фільме «Грамадзянскік».
 0.05 Камэдыя «Плаваць з акуламі».

● РТР

- 7.45 Тэлесэрыял «Ледзі Бомж».
 8.40 Сэрыял «Дзэннык забойцы».
 9.30 Экспрэзыза.
 9.40, 18.45 Весткі. Дэяжурная часыць.
 10.00, 19.00 Весткі.
 17.50 Аншляг.
 19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
 19.50 Дабранач, дзеци!.
 19.55 Маст. фільм «Крымінальны квартэт».

● Культура

- 7.15 Гала-канцэрт Мікалая Баскава і Мантсарат Кабалье ў Крамлі.
 15.10 Чорныя дзіркі. Белыя плямы.
 16.05 «Са столі».
 16.35 «Дак. экран». «Спрэчка даўжыней у стагодзінь».
 17.10 «Выбраныя месцы з...» Яўген Папоу.
 17.30, 23.00 Навіны культуры.
 17.45 Паўдзеннія сны.
 18.10 «Дамажыцы Тэлеку».
 18.20 «На чухы густ». Маст. фільм (Францыя, 1999).
 20.10 Ток-шоу «Аркестраўская яма».
 20.50 «Знакаміты ары». Сцэна з опэры Г. Даніэлі «Любоўны кактэйль».
 21.00 «Выход на біс». 40 год творчай дзейнасці Рамана Карцаўа.
 22.00 Весткі.
 22.15 Іншы тэатар?
 23.25 Джэм-5.

● НТВ

- 9.00 Сёняны раніцай.
 9.25 Надвор'е на заўтра.
 9.25 Дак. драма «Злачынства і пака-ранне».
 10.00, 11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сён-ня.
 10.05 «Расыліннае жыццё».
 10.35 Ву будзеце съмияцца!

- 14.20 Ток-шоу «Прынцып даміно».
 16.05 Сэрыял «Вуліцы разьбітых ліхта-роў».
 17.20 «Вочная стаўка».
 18.00 «Сέньня» з Таянай Мітковай.
 18.35 «Свабода слова».
 19.55 Шон Конэрса ў баевіку «Доктар Но».
 22.05 «Усё адразу!».
 22.40 Кіно не для ўсіх. Трылер Аль-фреда Хічкока «Разыюшанасы».

● Эўраспорт

- 4.00, 2.00 Тэніс. Вялікі Шлем. Аўстра-лія. Жывая трансляцыя.
 10.00, 1.15 Ралі Рэйд. Парыж — Дакар. Паўтор.
 10.30 Тэніс. Вялікі Шлем. Аўстралія. Жывая трансляцыя.
 13.30 Горныя лыжы, кубак сьвету, Вэнгэн, хуткасны спуск, мужчыны.
 14.45 Снайборд, Монт-сат-ан.
 15.15 Біятлан, кубак сьвету, Руполь-дынг, жанчыны, спрынт.
 16.30 Горныя лыжы, кубак сьвету, Картина, супергігант, жанчыны.
 17.15 Тэніс. Вялікі Шлем. Аўстралія. Дзень 5-ы.
 20.00 Валейбол.
 20.30 Футбол. Таварыскі мач. Фінал.
 22.30 Тэніс. Аўстралія, спэцглайд.
 23.30 Ралі Рэйд. Парыж — Дакар.
 0.15 Парусны спорт. Новая Зэляндыя. Фінал.

18 студзеня
субота

● БТ

- 7.00 Навіны.
 7.15 Фантастычны сэрыял «Дынатопія» (ЗША). 1-я сэрыя.
 8.10 Вітуальніцы съвет галівудзкіх фільмаў у сэрыяле «Сакрэты кіно». (ЗША).
 8.35 Існасць. Духоўная праграма.
 9.10 Мультыклуб.
 9.50 Экран індыскага кіно. «Добрае імя». 1-я сэрыя.
 11.15 Здароўе. Тэлесапосіс.
 11.45 Наша спадчына. Палацава-паркавы ансамбль у Хамысліўлі.
 12.00, 15.00, 18.00 Навіны.
 12.20 Вясельная сямейка.
 12.50 Сола для дэбютанта. Цімур Шчарбакоў (фартэпіяна).
 13.00 Тэлевізійны Дом кіно. Зоркі тэлесэрыял.
 13.30 Сусьветная калекцыя каротка-мэтражных фільмаў. «Паркавыя гісторыі».
 13.40 Час мясцовы. «Вялікія кадэзіяны».
 13.45 «Прам'ера фільму». Камэдыя «Пойді адлёт! (Анталія прыколаў)».
 14.35 «Відавочца».
 15.05 «Чыста па жыцці». Камэдыя сэрыял.
 15.35 «Адлачывай».
 16.45 «Сямейнае кіно з калекцыі Hallmark». «Прынц і жабрак». ЗША, 2000.
 17.00 «Сънеданне зь Інай Афанасьевай».
 17.25 «Добры дзень, доктар!».
 17.45 «Арт-экспрес». Культурнае жыццё стаўпі.

- 18.00 Кіно: драма «Вочная стаўка». СССР, 1986.
 18.30 «Відавочца».
 19.00 «Вільгельм Шэрлінг».
 19.30 «Калыханка ад Сашы і Сірэй». 23.00 «Past Perfect». Музыка рэтра.

● АНТ

- 8.00 Сарыял «Твінісы».
 8.20, 13.15 Ералаш.
 8.30 Грай, гармонік любі!
 9.05 Слова пастыра.
 9.20 Здароўе.
 10.00, 14.00 Навіны (з субтрытамі).
 10.10 Смак.
 10.30 Съмеханарана.
 11.05 «Падарожнікі натуралист».
 11.30 Любянка. Леў Троцкі. «Прыс-дзяжаны да забойства». Частка 1-я.
 12.10 «Зоркі танцы на Першым каналае».

- 12.50 «Самі з вусамі».
 13.30 Дыснэй-клуб: «Баз і яго каманды».
 14.10 «Каб памяталі...».
 14.45 «У сувеце жывёл».
 15.25 Тэлеканал «Новы дзень». «Гені і ліхадзеў».
 16.15 Камэдыя «Флінстоўны». Маст. фільм.
 17.50 Харт за жартам.
 18.05 Прэм'ера. Ліръчнае камэдыя «Чыгуначны раманс». 1-я сэрыя.
 19.00 Канцэрт «Сан-Рама ў Крамлі». 20.00 Час.
 20.30 «Нашы навіны».
 21.00 «Хто хоча стаць мільянэр?».
 21.55 Прэм'ера. Баявік «Цалуйце дзяўчычат».
 23.55 Прэм'ера. Ліръчнае камэдыя «Праўда пра кошак і сабак».

● РТР

- 9.25 Сам сабе рэжысэр.
 10.20 «Сто да аднаго». Тэлегульня.
 11.15 У пошуках прыгод.
 12.10 Клюб сінатарапа.
 13.00 Весткі.
 13.20 Маст. фільм «Чалавек-амфібія». 1961 г.
 15.00 Варыяцыі на тэму мастацкай гімнастыкі.
 15.50 Святычныя канцэрты.
 17.00 Мад сям'я.
 18.00 Аншляг.
 19.00 Весткі.
 19.25 Лютстра.
 19.50 Сусьветнае кіно. Прэм'ера. Фільм «Мачаха» (ЗША). 1998 г.
 22.20 Прэм'ера. Фільм «Чалавек-ма-

- тылён» (ЗША). 2002 г.
 13.30 Дыснэй-клуб: «Баз і яго каманды».
 14.10 «Каб памяталі...».
 14.45 «У сувеце жывёл».
 15.25 Тэлеканал «Новы дзень». «Гені і ліхадзеў».
 16.15 Камэдыя «Флінстоўны». Маст. фільм.
 17.50 Харт за жартам.
 18.05 Прэм'ера. Ліръчнае камэдыя «Чыгуначны раманс». 1-я сэрыя.
 19.00 Канцэрт «Сан-Рама ў Крамлі». 20.00 Час.
 20.30 «Нашы навіны».
 21.00 «Хто хоча стаць мільянэр?».
 21.55 Прэм'ера. Баявік «Цалуйце дзяўчычат».
 23.55 Прэм'ера. Ліръчнае камэдыя «Праўда пра кошак і сабак».
 23.55 Тэлеканал «Вялікабрытанія», 1981).
 20.00 «Лінія жыцця».
 21.00 Навіны культуры.
 21.25 «Такое каханье». Маст. фільм.
 21.30 «Вяртанье ў Брайдсхед». Тэлесэрыял (Вялікабрытанія, 1981).
 20.00 «Лінія жыцця».
 21.00 Навіны культуры.
 21.25 «Такое каханье». Маст. фільм.
 21.30 «Фрак народу». Пра тэатар і на толькі.
 21.30 «Лінія жыцця».

- 14.05 Свяя гульня.
 15.20 «Жаночы погляд».
 16.05 «Шоў Алены Сыцепаненкі».
 17.05 Прэм'ера. Сэрыял «Бунтуючая плянэта: лавіны».
 18.30 Баявік «Агнявы дожд» (ЗША).
 20.45 Баявік «Расейскі кілер».
 22.25 Супэрбокс. Махамед Алі су-праці Джо Фрэзера.
 4.00, 10.30, 2.00 Тэніс. Вялікі Шлем. Аўстра-лія. Жывая трансляцыя.
 10.00, 23.30 Ралі Рэйд. Парыж — Дакар. Паўтор.
 13.30 Бабслей, Сант Морыц, двойкі, жанчыны, спрынт.
 14.30 Лыжныя гонкі. Новэ Места. 15. Кіно. Мужчыны.
 15.15 Біятлан, кубак сьвету, Руполь-дынг, мужчыны, спрынт.
 16.30 Горныя лыжы, кубак сьвету, Картына, хуткасны спуск, жанчыны.
 17.15 Горныя лыжы, кубак сьвету, Вэнгэн.
 17.45 Санны спорт, кубак сьвету, Лілехамэр.
 18.

Наша Ніва [2] 17 студзеня 2003

9

праграма ТВ з 17 студзеня да 23 студзеня

20 студзеня ПАНДЗЕЛАК

БТ

- 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
9.15, 17.00 «Развіязка пеціярбурскіх таямніц». Сэрыял. Заключная сэрыя.
10.05 Наша спадчына. Палацаў-паркавы ансамбль у Жамыслігу.
10.20 Існасьць. Духоўская праграма.
10.45 Плянта АРТ.
11.10, 22.00 «Магія каханья». Сэрыял.
12.20 «Віват, тэатр!». Юблейнае съвята ў Нацыянальным акадэмічным драматычным расейскім тэатры імя М. Горкага.
13.10 Тэлебарометэр.
13.25 У Высоцкі ў кінапоеўсці «Я родам з дэзінства» («Беларусьфільм»).
15.25 «Легенда пра забыты горад». Сэрыял для дзяцей (Канада).
15.50 «Суор'е надзея». Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных талентаў.
16.20 Мультфільм.
18.20 Мэдзідрама «Лялечны дом» (ЗША).
20.05 Галоўнае пытанье.
20.40 Калыханка.

21 студзеня аўтарак

БТ

- Тэхнічная прафіляктыка да 15.00.**
15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
15.20 «Легенда пра забыты горад». Сэрыял для дзяцей (Канада).
15.45 «Казкі айца Кастара». Мультсэрыял.
16.00 Пачь цудаў.
16.10 5x5.
16.55 Кліп-абойма.
17.00 «Сандра і іншыя». Сэрыял. 1-я сэрыя.
18.20 Драма «Жыцьцё і нічога больш» (Францыя).
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.00 «Магія каханья». Сэрыял.
22.50 Зона Ікс.
23.20 Начны этэр.
0.25 Камэдый «Журавіны ў цукры» (Расея).

СТВ

- 5.00 Музычны канал.

- 5.30 «Свят Бобі». Мультсэрыял.
5.55, 15.55 «Паўэр рэйнджэрз, ці Магутная рэйнджэрз». Тэлесэрыял.
6.20, 15.25 «Пітэр Пэн». Мультсэрыял.
6.50, 15.00 «Новы экшэнмэн». Мультсэрыял.
7.15, 19.45 «Навіны СНД».
7.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.35 «24 гадзіны».
7.45, 20.15 «СТВ-спорт».
8.05, 22.50 «Тэхналёгія».
8.15 Кіно: фантастычны фільм «Пітены». ЗША, 2001.
10.25 «Пад вуглом 23 з паловай». Дак. фільм.
10.55 «Пакуль гарыць сьвека».
11.25 «Сага пра Фарсайт». Тэлесэрыял.
12.30 «Сямейная страсць». Ток-шоў.
13.50, 18.35 «Брыгада». Тэлесэрыял.
16.20 Мультфільм.
16.45 «Чыста па жыцьці». Камэдыйны сэрыял.
17.20 «Агенцтва». Камэдыйны сэрыял.
17.55 «Меншчына. Людзі, падзеі, факты».
18.05 «Добры дзень, доктар!».
18.20 «Менск і менчукі».
18.25 «Тэма дня».
20.00 «Добры вечар, маленькі...».
20.25 «Закон і крымінал».

- 20.45 Кіно: камэдый «Палоньнікі ўдачы». Англія-Германія, 2001.
23.00 «Канал гісторы». «Самурай». Дак. фільм.
23.45 «ДМБ». Тэлесэрыял.
8 канал
17.30 Мультпрада.
17.45 Маст. фільм «Дочки карала».
19.40, 21.00 Тэлекрама.
19.45 Сэрыял «Таямніца незнаёмкі».
20.40 Міжнародныя навіны з «Дойчэ Вэле».
20.45 «Вечарніца».
21.05 Маст. фільм «Капітан Конан».
Першы музычны канал
7.00 «Пад'ёмник».
8.30, 17.00, 20.30 MegaMix,
12.00, 16.40 Аzon. Толькі лёгкая музыка.
14.00 «ІнтэрАктыў».
16.00 «20-ка Першых».
18.30 Музыка.RU.
19.30 People-mix. Праграма па заяўках.
АНТ
16.25 «Новы дзень». Чаплін і Гітлер.
16.50 Прэм'ера. Сэрыял «Каханье і здрада». 1-я сэрыя.
17.30 «Нашы ў Галівудзе». Спэцэрпартаж.

- 18.00, 20.30, 22.50 «Нашы навіны».
18.10 «Вілкіе мыццё».
19.05 «Зямля каханья, зямля надзея». Сэрыял.
20.00 Час.
21.00 «Слаباء звязно» з Марыяй Кісялёвой.
21.50 Прэм'ера фільму «Расейцы ў Горадзе Анёлаў».
23.00 Прэм'ера. «Жывы Высоцкі». 2-я сэрыя.
23.40 Баявік «Нястрымы». ЗША, 1992 г.

- РТР**
17.50 Тэлесэрыял «Тroe супраць усіх».
18.45 Весткі. Дзяжурная часць.
19.00 Весткі.
19.30 Мисцовы час. Весткі-Масква.
19.50 Дабранач, дзеци!
20.45 «Дамамажыце Тэлеку».
21.50 Ток-шоў «Весткі+».
22.20 Весткі-спорт.
22.30 Да 65-годзьдзя ўладзімера Высоцкага. Тэлесім'я «Месца сустрэчы зямніца нельга». 1979 г.

- Культура**
15.25 «Камінтэрн». Дак. сэрыял. Фільм
1. «Даеш сусветную рэвалюцыю!»
16.05 «Лятае вымыранье».
16.35 «Расейская шчасцьце». Дак. фільм.
17.30 Весткі.
17.40 Навіны культуры.
17.55 «Палацаўская таямніца». «Талстой амэрыканец».
18.25 «Блякада». Аўтарская праграма Д. Граніна. Фільм 1-ы. «Так пачыналася вайна».
18.55 «Партытуры не гараци».
19.25 «Знакамітты ары». Сіэна з опэры П. Чайкоўскага «Яўгены Анергін».
19.35 «Дамамажыце Тэлеку».
19.45 Рэтраспектыва фільму Рыгора Аляксандрава да 100-годзьдзя з дня нараджэння. «Волга-Волга». Маст. фільм.
21.25 «Што рабіць?».
22.20 «Экалея літаратуры». Натан Эйдзельман.
23.00 Навіны культуры.
23.25 «Начны палёт».

- НТВ**

Каб вызначыць кніжныя бэстсэлеры 2002 г., мы звязрнуліся да адзінацца аўтарытэтных экспертаў.

Кожнаму з іх было прапанавана скласці сыпіс зь дзесяці найлепшых беларускіх кніг, што выйшлі летась.

Кнігараспайсюднікам прапанавалася назваць кнігі, якія найлепш прадаваліся, літаратуразнаўцам — найцікавейшыя выданыні.

На першым месцы — Біблія, перакладзеная Васілем Сёмухам. А.Сідарэвіч, напрыклад, аддаў лідерства Бібліі ў малітвенніку «Госпаду памолімся». «Наша мова стала адною з узаконеных моваў Каталіцкае Царквы. Мусіць, маё пакаленіне не да жеўве да таго часу, калі па-беларуску загаворача праваслаўная экзарх і патрыярх», — кажа ён.

На другім месцы — «Выbraneя творы» Натальі Арсеньневай. Тому вяртаныня спадчыны працягваюць «Мае падарожжы» Ігната Дамейкі ды альбом-манаграфія «Язэп Драздовіч», якія стаяць у ройтынгу съледам за Арсеньневай.

«2001 г. быў цікавейшым на бэларускую, а 2002 г. — на даведнікі», — кажа П.Васюченка. У лік бэстсэлеру трапілі «немастацкія» кнігі П.Сыцяцка, Я.Станкевіча, А.Катлярчука, Г.Сагановіча. Дзякуючы В.Скалагану ёсьць там і зусім новае выданыне — першы том энцыклапедыі «Тэатральная Беларусь». Іншыя экспарты яго яцця ня бачылі. А вось шыкоўны альбом «Мінск незнаёмы», наадварот, выйшаў досыць даўно, і на яго пасыпелі забыцца.

Сярод бэстсэлеру году паважнае месца займаюць перавыданні — кнігі В.Чаропкі, М.Лынківіч, У.Дубоўкі. Вялікую частку кнігі «Сыс» таксама складаюць старыя вершы, якія ўбачылі съвет у зборніках паэта «Агмень» і «Пан Лес».

Бракуе перакладных твораў — яны апошнім часам публікующа амаль выключна на старонках часопісаў. Казка Дж.Толкіена, перакладзеная з польскай успаміны І.Дамейкі, санеты У.Сыракомлі ды зборнік «Сучасная польская п'еса» — замала для цэлага году. Затое нечакана ў сыпісе аказаліся пераклады з беларускай: санеты Янкі Купалы на вясмё мовах, «Новая зямля» Якуба Коласа на трох мовах, «Гановэрская пункція» А.Разанава па-беларуску і па-німецку.

Менск ужо ня мае манаполіі на выданыне беларускай літаратуры. Заяўжныя кнігі друкуюцца і ў Полацку, і ў Вільні. М.Скобла быў зьдзіўлены: усе 10 кніжак ягонага рэйтынгу выйшлі ў розных выдавецтвах — дзяржаўных і прыватных. Сярод апошніх наймацнейшых — «Беларускі кнігазбор», «Выbraneя творы» Н.Арсеньневай выдалі якраз там.

Адам Воршыч

Уладзімер Арлоў, пісьменнік

1. Вячаслаў Адамчык «Нязрушаны камень»
2. Зыміцер Бартосік «Чорны пісталет»
3. «Верш на Свабоду»
4. Ігнат Дамейка «Мае падарожжы»
5. Андрэй Катлярчук «Швэды ў гісторыі беларускай культуры беларусаў»
6. Алеся Радзанав «Гановэрская пункція»
7. Павал Сыцяцко «Культура мовы»
8. Андрэй Хадановіч «Лісти з-під ковдри»
9. Лявон Юрэвіч «Літаратурны рух на эміграцыі»
10. «150 пытанняў і адказаў з гісторыі Беларусі»; «Язэп Драздовіч». Альбом-манаграфія

Найлепшыя кнігі

2002

1. Біблія (пер. В. Сёмухі, «World Wide Printing») — 60 балаў
2. Н.Арсеньнева «Выbraneя творы» («Беларускі кнігазбор») — 39 балаў
3. І.Дамейка «Мае падарожжы» («Бел. кнігазбор») — 31 бал
- 4—5. «Язэп Драздовіч» (укл. Мікола Купава, «Беллітфонд»), Я.Станкевіч «Выbraneя творы» («Энцыклапэдыйс») — 23 балы
6. Якуб Колас «Новая зямля» (Фонд культуры) — 22 балы
7. В.Адамчык «Нязрушаны камень» («Сучасны літаратар») — 21 бал
8. «Госпаду памолімся: Малітайнік» (укл., пер. і камэнт. а.Аляксандра Надсаны, «Сафія») — 19 балаў
9. Янка Купала «Санеты» («Маст. літаратура») — 17 балаў
- 10—11. П.Сыцяцко «Культура мовы» («Тэхналёгія»), Дж.Р.Р.Толкіен «Хобіт» (пер. Крысьціны Курчанковай і Зымітра Магілеўца, выдавецтва не пазначана) — 16 балаў

12. У.Дубоўка «О Беларусь, мая шыпшына...» («Мастацкая літаратура»), В.Кіель і Зым.Саўка «Беларускія слоўнікі ў энцыклапедыі» (БІНіМ) — 15 балаў.
13. Г.Сагановіч «Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст.» («Энцыклапэдыйс»), А.Катлярчук «Швэды ў гісторыі і культуры беларусаў» («Энцыклапэдыйс») — 14 балаў.
14. Я.Запруднік «Дванаццатка» (БІНіМ), А.Сыс «Сыс» («Мастацкая літаратура»), З.Бартосік «Чорны пісталет» («Наша Ніва») — 13 балаў.
15. В.Чаропка «Уладары Вялікага Княства» («Беларусь») — 12 балаў.
16. Р.Барадулін «Выbraneя творы. Том 4» («Мастацкая літаратура») — 11 балаў.
17. В.Інатаўва «Альгердава дзіда» («Беллітфонд») — 10 балаў.
18. У.Сыракомля «Згадкі Нясьвіжу» (пер. Уладзімера Мархеля, «Тэхналёгія»), В.Шніп «Інквізыцыя» (Бібліятэка альманаху «Куфэрак Віленшчыны»), У.Бутрамеў «Вялікія і славутыя людзі зямлі беларускай» (БелЭн), «Хроніка Убарцкага Палесься» (укл. А.Атнагулаў, «Тэхналёгія») — 9 балаў.
19. «Верш на Свабоду» (пад рэд. Валянціны Аксак, «Радыё Свабода/Радыё Свабодная Эўропа»), «Тэатральная Беларусь» (БелЭн) — 8 балаў.
20. «150 пытанняў і адказаў з гісторыі Беларусі» (укл. Зымітра Санька і Івана Саверчаніка, «Наша будучыня»), «Палітальгія» (пад рэд. В.Булгакава, «Энцыклапэдыйс»), «Мастацкая літаратура»), Леанід Маракоў «100 мініяцюраў», М.Лынківіч «Над Бугам» («Мастацкая літаратура»), Леанід Несцяцірчук «Замкі, палацы, паркі Берасьцейшчыны X—XX ст. (БелТА) — 7 балаў.
21. Янка Купала «Збор твораў. Том 8» («Мастацкая літаратура»), Я.Янушкевіч «За архіўным парогам» («Мастацкая літаратура»), Л.Дранько-Майсюк «Паэтаграфічны раман» («Кніга»), М.Вайцяшонак «Сад няянінасці» («Тэхнапрынт») — 6 балаў.
22. Янка Купала «П'есы, публіцыстыка» («Кніга»), В.Калнін «Мірскі замак» («Беларусь»), Л.Ю.Рэзвіч «Літаратурны рух на эміграцыі» (Бібліятэка часопісу «Беларускі Гістарычны Агляд»), А.Разанав «Гановэрскія пункціры» («Revoppan Verlag Hannover»), «Імем няўмольным Свабоды» (укл. Алеся Траяноўскага, выдавецтва не пазначана), «Сучасная польская п'еса» (Беларуская акадэмія мастацтваў), А.Камінскі «Пад хвалімі Крэўскага мора» (Бібліятэка альманаху «Куфэрак Віленшчыны») — 5 балаў.
23. «Менск незнаёмы» (укл. Ільлі Курковіч, «Ураджай»), «Скарнычі» («Беларускі кнігазбор»), Д.Бічэль «На белых аблоках слоў» (Pro-Chrysto), С.Мінскевіч «Мінскія/Менскія санеты» (выдавец І.Логвінаў), В.Дубатоўка «Архіўляг Сапегаў» («Беларускі кнігазбор»), В.Карамазаў «Зъянсной у адным вагоне» («Мастацкая літаратура») — 4 балы.
24. Ю.Туранак «Беларуская книга пад няяніком кантролем» (Бібліятэка часопісу «Беларускі Гістарычны Агляд»), А.Хадановіч «Лісти з-під ковдри» («Факт») — 3 балы.
25. Янка Купала «Зъніч любові» («Тэхналёгія»), Л.Маракоў «100 мініяцюраў» («Atheneum»), В.Тумаш «Выbraneя працы» (Бібліятэка часопісу «Беларускі Гістарычны Агляд»), «Гісторыя беларускай літаратуры XX ст. (пад рэд. У.Гніламёдзіава і С.Лайшукі, «Беларуская навука») — 2 балы.
26. Г.Смоляр «Менскія гета» («Тэхналёгія»), В.Шынкарэнка «Нястомных пошукаў дарога» («Беларуская навука»), Ірына Жарнасек «Гадара» (Бібліятэка часопісу «Наша вера»), В.Жураўлёў «Актуальнасць традыцій» («Беларуская навука»), «Імёнай съветлае аблічча» (БДУ) — 1 бал.

фія;

Г.Сагановіч «Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст.» (кніга выйшла пры канцы 2001 г., але да чытачоу патрапіла ўжо ў 2002 г.)

Дзмітры Бугаёў, літаратуразнаўца, Інстытут літаратуры АН

1. Вольга Інатаўва «Альгердава дзіда»
2. Янка Купала «Санеты» (на вясмё мовах)
3. Якуб Колас «Новая зямля» (на бел., польск., рас. мовах)
4. Міхась Лынківіч «Над Бугам» (сэрыя «Беларуская проза XX ст.»)
5. Уладзімер Дубоўка «О Беларусь, мая шыпшына» (сэрыя «Беларуская кніга і пісьменнікі»)

пазіцыя XX ст.)

6. Натальля Арсеньнева «Выbraneя творы»
7. Рыгор Барадулін «Выbraneя творы. Т.4
8. Вячаслаў Адамчык «Нязрушаны камень»
9. «Гісторыя беларускай літаратуры XX ст.»
10. Вольга Шынкарэнка «Нястомных пошукаў дарога. Проблемы паэтычнай сучаснай беларускай гістарычнай прозы»;
11. В.Жураўлёў «Актуальнасць традыцій. Якуб Колас у пісьменніцкім асяроддзі»;
12. «Імёнай съветлае аблічча» (устапаміны пра А.Адамовіча, В.Бечыкі, Ю.Пышкірава і інш.)

Інэса Кур'ян, мовазнаўца, Інстытут мовазнаўства АН

1. Ян Станкевіч «Выbraneя творы»
2. Вітаўт Кіель, Зыміцер Саўка «Беларускія слоўнікі ў энцыклапедыі»
3. «Язэп Драздовіч». Альбом-манаграфія
4. Дж.Р.Толкіен «Хобіт»
5. Уладзіслаў Сыракомля «Згадкі Нясьвіжу»
6. «Сучасная польская п'еса»
7. Серж Мінскевіч «Мінскія/Менскія санеты»
8. Леанід Дранько-Майсюк «Паэтаграфічны раман»
9. Янка Купала «Зъніч любові» (на бел., польск. мовах)
10. Якай заўгодна кніга з сэрыі «Другі фронт мастацтва», «Бібліятэка Бум-Бам-Літ» і Schmuckwerk'y

Людміла Рублеўская, кніжная агліядальніца газеты «Беларусь сегодня»

1. Вітаўт Чаропка «Уладары Вялікага Княства»
2. Ігнат Дамейка «Мае падарожжы»
3. Натальля Арсеньнева «Выbraneя творы»
4. Ян Станкевіч «Выbraneя творы»
5. Анатоль Сыс «Сыс»
6. «Язэп Драздовіч». Альбом-манаграфія
7. Валянцін Дубатоўка «Архіўляг Сагегай»
8. Павал Сыцяцко «Культура мовы»
9. Уладзімер Дубоўка «О Беларусь, мая шыпшына» (сэрыя «Беларуская пазіцыя XX ст.»)
10. Генадзь Сагановіч «Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст.»

Генадзь Вінлярскі, дырэктар выдавецтва «Беларускі кнігазбор»

1. Біблія
2. Ігнат Дамейка «Мае падарожжы»
3. Генадзь Сагановіч «Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст.»
4. «Палітальгія»
5. Ян Станкевіч «Выbraneя творы»
6. Язэп Драздовіч. Альбом-манаграфія
7. Валянцін Дубатоўка «Архіўляг Сагегай»
8. Павал Сыцяцко «Культура мовы»
9. Уладзімер Дубоўка «О Беларусь, мая шыпшына» (сэрыя «Беларуская пазіцыя XX ст.»)
10. Генадзь Сагановіч «Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст.»

Віталь Скалаган, архівіст

1. Біблія
2. «Хроніка Убарцкага Палесься»
3. «Тэатральная Беларусь». Энцыклапедыя ў 2-х т. Т.1
4. Леанід Несцяцірчук «Замкі, палацы, паркі Берасьцейшчыны X—XX ст.»
5. Янка Купала «Збор твораў. Т.8
6. Валянцін Калнін «Мірскі замак»
7. Генадзь Сагановіч «Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст.»
8. Юры Туранак «Беларуская книга пад няяніком кантролем»
9. «Скарныч: Літаратурна-навуковы гадавік». Вып.5
10. «Менск незнаёмы»; Вітаўт Тумаш «Выbraneя працы»

Тацяна Лебедзеўа, таварызнаўца «Кнігарні пісьменнініка»

1. Натальля Арсеньнева «Выbraneя творы»
2. Уладзіслаў Бутрамеў «Вялікія і славутыя людзі зямлі беларускай»
3. Ігнат Дамейка «Мае падарожжы»
4. Уладзімер Дубоўка «О Беларусь, мая шыпшына» (сэрыя «Беларуская пазіцыя XX ст.»)
5. Андрэй Катлярчук «Швэды ў гісторыі

Наша Ніва [2] 17 студзеня 2003

Валеры Дранчук

«Замак! Яшчэ не бяда, калі цябе пакідаюць людзі. Бяда, калі цябе пакідаюць анёлы...» Гэтая думка, якая шторазу зьяўлялася, калі прыходзіў да апусьцелага замку, вярнулася і 25 сінегня, назаўтра паслья трагічнае ночы. На знаёмы сылюют было цяжка, балюча глядзець. Гістарычны мур, помнік-шэдэўр быццам ператварыўся ў здань (эмрочнае будучыні?). Быў добры мароз, я на хвіліну зьняў з галавы шапку і папрасіў анёлаў вярнуцца.

Сям-там зьбіраліся ў купкі людзі, з шкадаваньнем і горыччы пазіралі на замак. У сонцы, калядна-чырвоным, ярка гарэлі старажытныя съцены зь месінамі шматлікіх «зандажоў» і сівежага, з вогненнае ночы, куродыму. Пахам залітага тла цягнула з паўднёвага боку. Гэтая частка замку заўжды выяўляла сілу і моц, нагадваючы ўсім сваім выглядам грудзі льва. Леў быў моцна паранены, здавалася, яго пакінула жыццё.

Цалкам у Эўропе

Нясівіскі замак Радзівілаў вымоўна і годна глядзіць «на Захад». Усім сваім абліччам, традыцыйнай ён стаіць менавіта ў Эўропе, размаўляе з ёю адной мовай. Тут, на абвалаванай высьпе сярод азёра-паркавага краявіду, і б'еца сэрца нашай адвечнай спадчыны. Гэты сымбалічны знак падаецца мне прайдзівай будучынай Нясівіжу, самай значнай каштоўнасцю «паміж сваіх і чужакоў».

Бячыць замак — было, ёсьць і будзе духоўнай патрэбай пакаленінню, рytualam прысланыя эўрапейскай славе Радзімы. Заходні кірунак беларуска-нясівіскай пэрспектывы застаецца адной з прычын паstryманыя і засцягвання ржанкістрыкі замку. З гэтага погляду пажар не падаецца выпадковым, нават калі факт разагрэву систэмы ацяплення адкрытым агнём сумневу на мае і калі сантэнхік Шкрабін і электрык Дземідовіч цалкам прызнаюць свою правіну. На фоне зарыва ў Нясівіжу ня-чяжка ўбачыць постага тых, хто не пускаў і не пускае нашай краіне ў Эўропу, дэкларуе нам чужыя каштоўнасці і заварочавае галовы беларусаў у бок крамлёўскіх, а не цюльпанападобных нясівіскіх вежаў.

Асьцярожна: ахоўваецца дзяржавай!

Паслья пажару газеты, нібы пад дыктоўку, праштампавалі паведамленне, што Нясівіскі палацовы комплекс — рэальны кандыдат на ўлучэнне ў Сыпіс сусветнай прыродна-культурнай спадчыны ЮНЕСКА (паслья Белавескай пушчы і Міру). Нават гатовыя дакументы на разгляд міжнародных экспэртаў. Вось, маўляй, што мы стаім!

Магчыма, калегі-журналісты не захацелі ламацца ў адчыненых дзвіверы. Але ня скажаш — ня ўсе здагадаюцца. Так, Нясівіж — сусветная спадчына, раней ці пазней гэта будзе прызнана. Адно, што турбую: перад залучэннем у высокі Сыпіс яе, гэтую спадчыну, трэба занесці ў нашу съядомасць, у нашымясцовых распарадчыя граматы, у нацыянальныя акты і пакты. Ці

рупімся? На якую будучыню арыентуемся, зьбіраючыся захаваць нешматлікі рэшткі ранейшае велічы? Ці бачым перад сабой мэту, якой мусіць служыць выдатны помнік?

Пройдзем на тэрыторыю замку, дзе з ліпеня 2001 г. вядзецца «навукова-вышукувальная праца». Можа, шукалі агню і знайшлі яго? За паўтара году не дадумаліся, напрыклад, павесіць чырвонае вядро ды іншое звыкла-традыцыйнае супрацьпажарнае начынне, якое ўбачыш у звычайнім кароўніку. Не стаяць наво-кал і маланкаадводы на выпадак на-вальніц, якіх апошнімі гадамі значна паболела. І кранік з вадой застаўся чамусці ўспамінам ад замку-са-наторыю (можа, першае, што трэ было аднавіць, — гэта радзівілаўскую студню ў парадным двары?). Урэшце, на тэрыторыі замку не пабудавалі самай прысьценькай дашчанай прыбіральні — рабочыя і турысты, прабачце, знаходзілі патрэбныя «эрчнасці» за рогам будынку.

А тут — Парыская канвэнцыя, сусветная каштоўнасць! Прыгожыя дэкларацыі замест гаспадарлі-

Урок Нясівіжу — гэта ўрок для ўсіх
Беларусі, усіх яе куткоў і куточкай, дзе ўшчэдзенія нашы скарбы, дзе не запусьцела наша ніва, дзе пульсует чалавечая кроў.

васці і дбайнасці. На літару Канвэнцыі, прынятай у Парыжы 30 гадоў таму дзеля захаваньня сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны, варта звярнуць асаблівую ўвагу: кожная дзяржава, якая падпісала Канвэнцыю, ававязаная «забясьпечваць выяўленне, ахову, зберажынне, папулярызацыю і перадачу будучым пакаленням» спадчыны, размешчанай на яе тэрыторыі. Беларусь падпісала Канвэнцыю, але не засвойляе яе ключавых пастановаў. І не адно Канвэнцию, але й Мэмарандум, прыняты ў ліпені 2002 г., падчас візыту ў Менск Генэральнаага дырэктара ЮНЕСКА сп.Мацууры. Маю на ўвазе ня толькі частку, якая датычыць культуры, але й наш спраўдженны 10 гадоў таму прыродны аб'ект сусветнай спадчыны — Белавескую пушчу. Сёння яна абыскройліваецца алогай дзяржаўнай «капекі»: высякаеца злітны першынства лес, чыніцца дзікунства ў дачынені да найкаштоўнейшага біялягічнага скарбу Эўропы і свету. Я могу на ўвазе і слова адзінага беларускага «гаранта» — «Мы будзем і надалей рабіць усё магчымае...»,

Нясівіж

Анёлы, вярніцеся!

сказаныя сп.Мацууры. Рабіць усё магчымае, паводле кантэксту, — значыць берагчы і ахоўваць сусветную спадчыну.

Сьвет бюракрату! Можна, не шкадуючы словаў і высноваў, абрэгнаваць сусветную каштоўнасць «б'екту» і пры гэтым наўзвоч ня бачыць свайго нядбайства і яго пачварнай закінутасці. Хто трапляў на тэрыторию замку паслья таго, як адтуль пайшоў апошні гаспадар, той адчуваў, што расхрыстаная мураваная імпэрыя, дзе не застаўалася жывой души, тоіц пагрозу бяды. «Бедны замак...» — вылятала з грудзей. Знаёмка, бываючы ў замку амаль штодня, горача малілася, каб ён выстаяў, пратрымаўся, ня зьнік, не пакрыўдзіўся на людзей і бюракрату. Але больш за ўсё людзі баяліся агню, пажару. Падыходзілі да рабочых, гаварылі з начальствам, прасілі іх, угаворвалі. Разумелі: цяпер замак не ў руках міністра ці мясцовага вэртыкальнага, а ў руках простых рабацягай, сылітага бадзяжнага люду, які тут хоць нешта нейкае ды робіць.

Збор сродкаў

Ад жыхароў Нясівіжу і ягоных ваколіц цікава было пачуць пра ахвяраваны «на замак»: даваць або не даваць грошы? Я пытаўся ў тых, каго стрэў калі замку ў дзень Раства, у знаёмых і родных, якія жывуць у раёне. Пераважная большасць хадзела б дачакацца вынікаў съследзства, у якіх была б відаць віна не аднаго сантэнхіка-электрыка, а службовых асобаў усіх рангаў. Чакалі поўнасці аўктыўнае інфармаціі пра страты, аянкі пашкоджанняў. Нарэшце, хацелі ведаць, у чые рукі трапляць народныя грошы. Гэта цяпер прынцыпова значна. Мяшачь «свае» грошы з бюджетам, у

якім презыдэнцкая ахова адхапіла ліўні кавалак? Альбо з грашыма на разбухлы дзяржапарат, які ня ўмее арганізаваць справу і чыніцца нядбальствам? На падтрымку кволых рабённых бударганізацій, што рэгуляруюць на пасылалі «на замак» чорнарабочых, а ты па-чорнаму пратівалі тут сваю душу ў працоўныя гадзіны?

Сродкі насельніцтва — ахвяраваныні — павінны ляжаць аснона і быць кантролюванымі грамадзтвам. Менавіта пры гэтай умове людзі ахвотныя рабіць «узнос сумленія» адбудовы пашкоджанага помніка. Ці ня час успомніць тут пра Міжнародны грамадзкі фонд «Нясівіж», заснаваны ў студзені 1994 г.?

Намэнклатурна-грамадзкі фонд

Урок Нясівіжу павучальны ня тым, што трэба захоўваць тэхніку бяспекі, ставіць на працоўныя месцы цвярзозых прафесіяналаў і г.д. Хоць менавіта на гэтым будуць рабіць акцэнт дзяржаўнай рупары, замятаючы съяды дзяржаўнай нядбайнасці. Урок Нясівіжу павучальны

АНАТОЛЬ КЛЯЧУК

чальны тым, што супрацьстаяць не віту, нахабству, карпаратыўнасці і ўсёдзволу, якія расплодзілі улада,

можна толькі арганізаванымі выслікамі грамадзкіх асацыяціў. Гэта ўрок для ўсіх Беларусі, усіх яе куткоў і куточкай, дзе ўшчэдзенія нашы скарбы, дзе не запусьцела наша ніва, дзе пульсует чалавечая кроў. Так званы трэці, грамадзкі сектар пакуль вельмі кволы, неразвіты, малаэфектыўны.

Славамір Адамовіч: Здрабнелі ўчынкі нашы

«НН»: З якім настроем Новы год сустрэу?

Славамір Адамовіч: Скажу каротка. Бяз грама гарэлкі. Адзін. Я так у турме не сустракаў. Ніводнай жывой душы.

«НН»: А там што, кампанія німа ў цябе?

С.А.: Ну, ёсьць. Заўсёды ёсьць людзі, заўсёды ёсьць расейскамоўныя. Але глуш. Аболтусы, якім расказываю, што такое Народны фронт...

«НН»: Расейцы?

С.А.: Нашы! Кніжку тут паказаў аднаму, дык ён кажа: «О! Наняў міліцянта, пераапрануў сбробу, і цягнуць. Прыйехаў здавацца». Ну што ты далей будзе гаварыць?

«НН»: А ты дзе, за Паллярным колам?

С.А.: Угу.

«НН»: У цябе ёсьць кампьютар, выхад у Інтэрнэт, магчымасць сачыць за падзеямі ў Беларусі?

С.А.: Ёсьць, але жаданьня асаблівага німа сачыць.

«НН»: А чаму німа?

С.А.: А таму, што другое жыцьцё будую ўжо.

«НН»: Што гэта значыць? Ты працуеш зараз?

С.А.: Не, я не працую. Я падаў на палітычны прытулак, дзядзька.

«НН»: Чаму Нарвэгія? Поўнач, халодна. Чаму нія Штаты?

С.А.: А я на Поўначы нарадзіўся. Паўвостраў валікі, а народу — чатыры з паловай мільёны. Ёсьць дзе схавацца ад двухногіх. Краіна файная! Сёняня марозік. Сіняжок беленкі. У горы схадзіў, дзіве гадзіны з паловай пахадзіў...

«НН»: Ты падаў на палітычны прытулак. Гэта вынашаны крок? Ці даўно ты вырашыў?..

С.А.: Я даслаў варты ўвагі чытачоў верш, які называеца «Нічога не адбываецца» (пошта яшчэ не даставіла, хоць верш адпрайлены больш за месяц таму — Рэд.), дзе крышку можна знайсці тлумачынне. Я пакінуў краіну ня проста так. Я пакінуў краіну злы, разгневаны. Зразумела, быў комплекс прычына і прыватнага характеристу, і грамадзага. Гэта сур'ёзны крок.

Я мяркую атрымаць палітычны прытулак і рабіць наступныя крокі. Ад таго, як будуць ісці справы ў мяне, залежыць лёс яшчэ некалькіх чалавек у Беларусі. Таму вярнуцца ў бліжэйшы час я магу, як мне ўяўляецца, толькі пад канвоем.

«НН»: На што ў цябе накапілася злоба?

С.А.: На то, што здрабнелі пачуцьці нашы, на то, што здрабнелі ўчынкі нашы. Практычна німа грамадзтва незалежнага. Я ўжо не гавару пра апазыцыю. Німа грамадзтва, якое б супрацьстаяла грамадзтву іншаму, ці ядру, створанаму прэзыдэнтам. Таму перспектывай я ня бачу. Гэта ў нейкім сэнсе прызнанне сваіх бездапаможнасці. Я ня бачу магчымасці, як асоба, як Адамовіч, нешта рабіць там, на Ра-дзіме. Каб рабіць, трэба мець ней-кую падтрымку. А калі праста адзін выйдзеши у поле і завыш, як

галодны воўк, — гэта нічога ня дасыць. Нічога не адбываецца, не-цікава, дробна. У рэшце рэшт, я, які пісаў «Убей президента», зараз мушу чытаць на старонках «НН», што «як жа, а можа, а раптам ён на супраць Беларусі, а можа, ён за-хоўвае я». Думаецце, гэта прыемна? Гэта ня тое што непрыемна. Я разумею: газета, жанр. Але ёсьць харошае слова «дзяшоўка» — калі я чытаю інтэрв'ю з галоўным рэдактаром «Саўбелі» на старонках «Нашай Нівы». Я ўсё магу зразумець. Усё чалавек разумее, а церпіц яшчэ больш. Але, але...

«НН»: Славамір, а дзе ты жи-веш, якія ўмовы, ці прыгожая місісіца, што за дом? Табе па-дабаеца?

С.А.: Мене вельмі падабаеца. Мястэчка Рогнан у даліне, горы абапал... Мароз, такое ж самае надвор'е, як у нас у лепшыя часы, у Беларусі. Я паўночны чалавек. Мне цяпло пастолькі-паколькі. Але я не адчуваю, што я за Паллярным колам. Усе добраўты цывіліза-цыі на месцы. Маё жыцьло — двух-павярховы катэдж. Я ў пакоі жыву ўдвох з грузінам Сярго. Раней жыў з расейцам, а яшчэ раней — з узбекам. І ўсе, хоць колькі гадоў прайшло, усе ўздыхаюць па Саюзе. Ну, сілай свайго інтелекту я ім падразаю гэтыя ўспаміны. Нават Новы год сабе ня здолелі арганізаць. Вось чаго німа ў Рогнане,

«НН»: А чаму німа?

С.А.: А таму, што другое жыцьцё будую ўжо.

«НН»: Што гэта значыць? Ты працуеш зараз?

С.А.: Не, я не працую. Я падаў на палітычны прытулак, дзядзька.

«НН»: Чаму Нарвэгія? Поўнач, халодна. Чаму нія Штаты?

С.А.: А я на Поўначы нарадзіўся. Паўвостраў валікі, а народу — чатыры з паловай мільёны. Ёсьць дзе схавацца ад двухногіх. Краіна файная! Сёняня марозік. Сіняжок беленкі. У горы схадзіў, дзіве гадзіны з паловай пахадзіў...

«НН»: Ты падаў на палітычны прытулак. Гэта вынашаны крок? Ці даўно ты вырашыў?..

С.А.: Я даслаў варты ўвагі чытачоў верш, які называеца «Нічога не адбываецца» (пошта яшчэ не даставіла, хоць верш адпрайлены больш за месяц таму — Рэд.), дзе крышку можна знайсці тлумачынне. Я пакінуў краіну ня проста так. Я пакінуў краіну злы, разгневаны. Зразумела, быў комплекс прычына і прыватнага характеристу, і грамадзага. Гэта сур'ёзны крок.

Я мяркую атрымаць палітычны прытулак і рабіць наступныя крокі. Ад таго, як будуць ісці справы ў мяне, залежыць лёс яшчэ некалькіх чалавек у Беларусі. Таму вярнуцца ў бліжэйшы час я магу, як мне ўяўляю, толькі пад канвоем.

«НН»: На што ў цябе накапілася злоба?

С.А.: На то, што здрабнелі пачуцьці нашы, на то, што здрабнелі ўчынкі нашы. Практычна німа грамадзтва незалежнага. Я ўжо не гавару пра апазыцыю. Німа грамадзтва, якое б супрацьстаяла грамадзтву іншому, ці ядру, створаному прэзыдэнтам. Таму перспектывай я ня бачу. Гэта ў нейкім сэнсе прызнанне сваіх бездапаможнасці. Я ня бачу магчымасці, як асоба, як Адамовіч, нешта рабіць там, на Ра-дзіме. Каб рабіць, трэба мець ней-кую падтрымку. А калі праста адзін выйдзеши у поле і завыш, як

дых гэта гарэлачнай крамы. Піўнай ёсьць, а гарэлачнай німа.

«НН»: Вам там плацяць ней-кія гроши? На піва хапае?

С.А.: Безумоўна. І на піва, і на

дых гэта гарэлачнай крамы. Піўнай ёсьць, а гарэлачнай німа.

«НН»: Вам там плацяць ней-кія гроши? На піва хапае?

С.А.: Безумоўна. І на піва, і на

дых гэта гарэлачнай крамы. Піўнай ёсьць, а гарэлачнай німа.

«НН»: Будзеш адраджаць на-рвэскую мову?

С.А.: І ня толькі мову. Тут у іх з

генафонам ладныя проблемы. З

свякамі ці люб бяруць — страх

што робіцца.

«НН»: А жанчыны прыгожыя

ёсьць? Болей, чым у Беларусі?

С.А.: Каторыя нармальныя,

Славамір Адамовіч у Нарвэгіі. Паехаў туды працаўца і папрасіў палітычнага прытулку. Цяпер чакае, пакуль улады краіны вырашаць ягоны лёс. Пра тое, чаму ён зъехаў, як маецца і што думае рабіць далей, Славамір распавёў каэрспандэнту «НН» па тэлефоне на стары Новы год

вельмі прыгожыя. Бачыў бы ты, якія тут дыктаркі ў тэлевізіі!

«НН»: Ад насталайгі ты там не завыш?

С.А.: Не, не завышу. Я ўсё сваё нашу з сабой — і новае набываю. Край мне падабаецца. Добра, што я не зрабіў памылкі і не застаўся ў Нямеччыне. Трэба было бачыць, як мы здаваліся. Як гэта было міла. Як мы шукалі паліцию з 12-й ночы. Знайшлі. Вялікі гмах. Пазнанілі, зайдлі. Я адрэзу з бэджа журналісткамі. Прынялі нас такія барадатыя мужчыны, больш падобныя да нейкіх зімоўшчыкі на зіміцы. Дакумэнты якія мы падалі, такія яны і ўзялі. Ніякіх вобшукаў, ніякіх шмонаў. Завезлі ў гатэль. Да якога мэтраў дзівесціце было. Разъяснялі. Раніцай збраўлі пасыльку. А пасылька ўбачыў гэтую краіну з самалётам. Гэта прыгожа. Прапразаная фіёрдамі, якія жылі ўсё ўдвох з грузінам Сярго. Раней жыў з расейцам, а яшчэ раней — з узбекам. І ўсе, хоць колькі гадоў прайшло, усе ўздыхаюць па Саюзе. Ну, сілай свайго інтелекту я ім падразаю гэтыя ўспаміны. Нават Новы год сабе ня здолелі арганізаць. Вось чаго німа ў Рогнане,

але я ня ўсё яны гэта разумеюць.

«НН»: Можа, які верш згадаеш з напісаных там?

С.А.: Палюбоўніцы, палюбкі, пакладаначкі, Ні адну не адштурхнуў я ад сябе. Я любіў вас днём і начу, мае паннажкі, Як над вершамі, над кожнаю гарбей. Калі ў лютым завіруха ў вокны бліасці, у май пакоі жыў вясёлы май. І на белым нешта юнае храбрылася, і шаптала, і шаптала: «Не кранай...»

«НН»: Ты адчуваеш сваю віну перад прыхільнікамі?

С.А.: Я табе дам! Хаця, можа, перад прыхільнікамі толькі і варта адчуваць. Я буду на даляглідзе ўсё роўна заставацца.

«НН»: Цябе чакаць у Вільні?

С.А.: О! Чым хутчэй атрымаю прытулак, чым хутчэй апінуся ў Вільні. Ну, гуюль.

«НН»: Гэта што такое?

С.А.: З Калядамі. І хадобра. Усяго добрага.

Гутарыў Зыміцер Бартосік

НАВІНЫ КУЛЬТУРЫ Й СПОРТУ

Жыцьцё Федарэнкі ўратавана

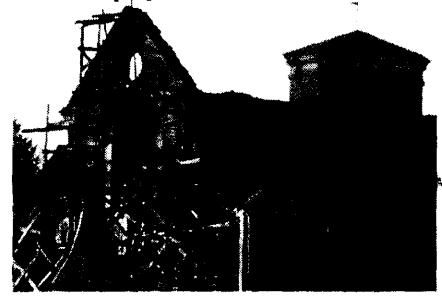
Дактары ўратавалі жыцьцё празіка Андрэя Федарэнкі, аўтара «Аўганскага дзённіка» і «Шарбатага галера». У сьнежні ў выніку трагічнага здарэння ён пашкодзіў печань і лёгкае. Сп.Федарэнку ўжо лепей, ён нават бавіцца юндзелі на ў больніцы, а ў сябе ў хаце.

Новыя рэдактары дзяржаўных часопісаў

Зьмяніліся рэдактары шэрагу малатыражных часопісаў. На месца Таисы Бондар у «Всемірную литературу» прыйшоў Генадзь Бубнаў, былы намеснік рэдактара «Неману». Часопіс «Беларусь» узначаліў Алег Жук, звольнены летасць з «Неману» Касцяцяном. У часопіс «Крыніца» прыйшоў Марат Бушлякоў, што дагэтуль працаў у Міністэрстве замежных справаў, а раней — у часопісе «Беларусь». Кіраўнічка холдынгу Таіса Бондар мяркуюць рэфармаваць «Крыніцу» і стварыць на яйной аснове часопіс «Славянскі сьвет». «Касцяноўскі» рэдактар «Крыніцы» Вячаслав Дашкевіч звольнены і пакуль нідае не працаўладаваны. У нетрах холдынгу «ЛіМ» вястуюць таксама непазбежную адстаўку Ніны Чайкі, рэдактаркі «Неману».

МБ

Страты Нясвіжу — 146 даляраў

Шкода ад пажару ў Нясвіскім замку ацненая ў 282 тыс. рублёў (146 даляраў). Гэта ня жарт. Намесніца дырэктара па будаўніц

Наша Ніва [2] 17 студзеня 2003

дыскаграфія

Дом культуры

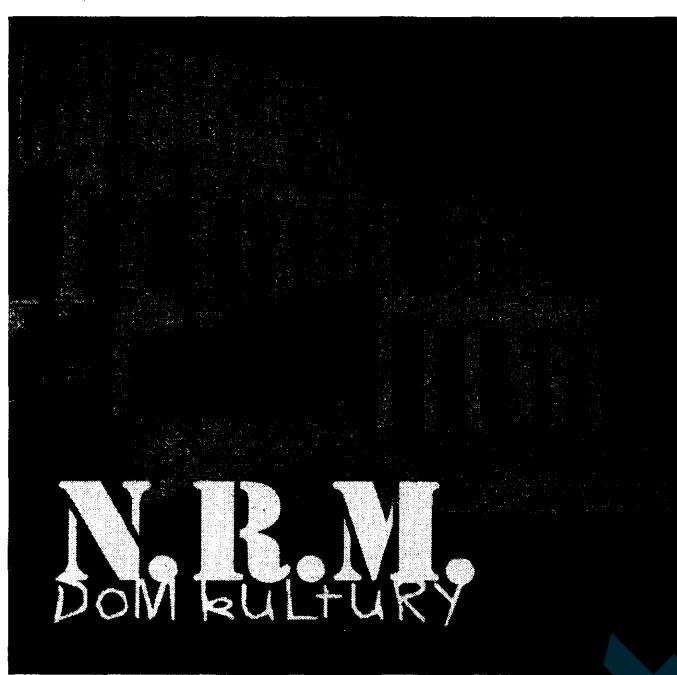
NRM, 2002

Зявіўся гэты, самы-самы апошні альбом 2002 г. неяк нечакана і ціха. Тым прыемней было ўстайліць яго ў прайгравальнік. Тым больш што на дыску поўна сюрпрызаў. Самы першы (для тых, хто слухае пłytki з дапамогай камп'ютара) — кіно ад «NRM», з якога мы дазнаемся, якая ўлюблёная газета «энэрэмшчыкаў»; што трэба рабіць, каб лепей сцывялася; у каго ў Рэчыцы найлепши бюст і г.д. Другі сюрпрыз — на вокладцы: купон са зынікамі на прадукцыю «БМА». Самы ж прыемны сюрпрыз ад «NRM» — непасрэдна зъвест альбома. Вольскі і К° працягваюць съёб з поставецкага мысленія, які развіўся ў цэлую п'есу-гумарэску пра спасціжэнне сутнасці Незалежнай Рэспублікі Мроя дырэктаркай Ёцавіцкага дому культуры. А мік актамі п'есы можна па-слухаць песьні, ці наадварот — як каму падабаеца...

Пасля першых твораў падаеца, што альбом выйшаў шэршнікі. Але

потым усё становіца зразумелым — праста ён разьбіты на трох канцэртуальных цэнтры, якія і засяроджваюць увагу слухача на асноўных момантах п'есы і галоўных гітах. Першы изнтар — уводзіны «Да нас едзе «NRM» і, адпаведна, вядомая, паяганая па канцэртах песьня «Беларускія дарогі». Другі — сама «мерапрыяціе» — канцэрт «NRM» у мітычных Ёцавічах, які праводзіць дырэкторка мясцовая ДК, агучаная Ганнай Вольскай, жонкай Лявона. Далей ідуць дзве шыкоўныя кампазіцыі — «Прастора» і «Лёгкія-лёгкія». Нарэшце, канцоўка. Эмоцыі спадаюць: у музыкаў спустошанасць пасля канцэрту, а адміністрацыя ДК нават шкадуе, што мерапрыемства скончылася. Завяраючы альбом «Маё пакаленіне» (бадай, самая філязофская песьня «NRM» — «Мрой» з часоў «Краіны крывавых дажджоў») і «Фабрика».

У «ДК» побач з фірмовым «энэрэмскім» съёбам акрэслівеца і

пэўная «энэрэмская» філязофія, у ранейшых альбомах не настолькі заўважная. Тут сутыкаецца спрадвечнае («Якія краівіды, якія прыгаражосьць!») і сучаснае («Ёсьць радыенукліды, усё, што трэба, ёсьць...»), абвастраюча паўсядзённыя праб-

лемы («Маё пакаленіне гуляе і п'є...»). Пры гэтым «NRM» на здраджвае свайму фірмовому гуку, съведчыць, што стыль, абраны яшчэ ў 1995 г., на зжy ёсць.

Тры гіты: «Беларускія дарогі», «Лёгкія-лёгкія», «Маё пакаленіне».

Partyzone, 2002

ДЗЕ ВАРТА БЫЦЬ

**Канцэрт
«Старога Ольсы»**

20 студзеня ў Тэатры юнага гледача а 19-й адбудзеца прэзэнтация новага альбому гурту «Старога Ольсы». У праграме — новыя творы, шэдзўры сярэднявечнай музыкі, старажытныя беларускія інструменты, архаічныя мэлёды.

Новы альбом «Крыві»

23 студзеня ў Палацы культуры вэтэранаў (вул. Янкі Купалы, 21) адбудзеца сольны канцэрт гурту «Крыві» (на здымку ўнізе). Музыкі прэзэнтуюць новы альбом «Менск—Бэрлін». Пачатак а 19-й. Квіток каштуюць ад 5 да 8 тыс. рублёў. Даведкі праз т.: (8-0296) 49-08-88. Пэйдж. 211-85-85, аб.БМА.

Сяржук Трухановіч, 2003

Нараджэнне таямніцы

«Мэлёдия» пачатку 80-х.

Самыя ўдалыя п'есы: «Нараджэнне таямніцы», «Асуджаны да жыцця», «Купальская».

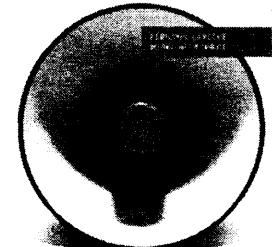

Personal Depeshe

Belarusian DM Tribute
(Розныя выкананіцы), 2002

Спадарства! Эра супольных праектаў, што распачалася з «Песьніярком» у 1996 г., працягваеца! Наступны прэтэндэнт на «Рок-карону» ў намінацыі «Альбом году» — «даніна павагі» (ангельскае «tribute») да піянэру музычнай іншарамантыкі — гурту «Depeshe Mode». Гурт гэты хоць і слынны, але не сказаць каб уся Беларусь білася ў экстазе ад музыкі і голасу ягонага вакаліста Марціна Гора. Паколькі наклад дыску ў любым выпадку перавышае колькасць слухачоў, якім блізкая творчасць «дэпешаў», можна дапусціць, што «беларускія кавэры» будуть успрыманца масамі як самастойныя творы нашых музык.

Існуе думка, што такога кшталту «прысьвячэнні» — хаўтуры па аўтару арыгіналаў. Створальнікі прыб'ютай нібыта падводзяць выніковую рысу пад усёй ягонай творчасцю, тым самым кожучы: лепей ужо яня будзе. «Пахаваці» любіўны гурт можна ѹ іншым способам: праз недакрочную інтэрпрэтацыю арыгіналь-

ных твораў. Такія няўдалыя кавэры атрымаліся ў Людмілы Краўцовой (песьня «See You»), у гурту «Імпэт» («In Your Room»). Шырока папавая аранжыроўка Краўцовой выпадае з агульнага альтэрнатыўнага настрою, а візія «Імпэту» слухаеца як чарнавы накід, не развітая як съедніця музыкі, ні вакальна.

Астатнія творы — на ўзроўні. Створальнікі прыб'юту быццам далі прастору слухачам: выбірайце свой гі! Прыхільнікам аўтэнтыкі спадабаюцца адаптаваныя пад беларускую музычную традыцыю інтэрпрэтацыі «Троіцы» і «Крыві», аматарамі гітарнай музыкі — Памідораў з «Гаерам» ды «Флэт», фанатамі джазу — «Яблычнай гарбаты», гардкору — «Гарацкія»... Дарэчы, Піт Паўлаў — лідэр «Гарацкіх» — ажно «трайчы ўзрэзінікі» прыб'юту: граў на гітары яшчэ ў «NRM» і ў «Крыві». Голос Лявона Вольскага можна пачуць двойчы — у «Zet» і, відома ж, у «NRM».

Жарктія крытэрыі да мовы не прад'яўляюцца. Траціна песьен пра сцяпаванія па-беларуску, столькі ж на ангельскай, астатнія — інструменталы («Троіца», «Яблычнай гарбаты») і расейскамоўныя («Калі Юга», «Ляпіс»). Цікава прыдумаў Шадзько: куплет па-расейску, прыб'еу — па-ангельску.

Увогуле ж рэкламны слоган праекту «Спадабалася «ізпэшам», спадабаеца і вам!» можна назваць слушным і нават развітіць: «Нам падабаеца яя «дэпешы», а нашы!»

Калі ж «нашы дэпешы» падабаюцца нам настолькі, што вы гатовыя выклікаць за гэты дыск любяя грошы, — чакайце выхаду калекцыянага выдання з тэкстамі песен, здымкамі і іншымі сюрпрызамі.

З найлепшых кавэраў альбому: «Zet» — «Марны», «Крыві» — «Бяз гучных словаў», «NRM» — «Твой Езу».

Падрыхтаваў Сяргей Будкін

Сотовая сувязь нібы мёдам намазаная — усе жадаюць падлучыцца.
Відаць, хутка запілікае ўся Беларусь.
О, як выбіраюць сабе «трубку» тыя, хто насамрэч ня мае на яе грошай!
Яны сочачь за рэкламай новых тарыфных плянаў, чытаюць у газэце
абвесткі аб продажы патрыманых мабільных ды рэгулярна набываюць
глянцевыя часопісы, прагна разглядаючы формы недасягальных, і ад
таго яшчэ больш жаданых мадэляў. Аднак паслугі сотовай сувязі
толькі ўсяго ўсяго.

Жыцьцё з пасэкунднай тарыфікацыяй

Сотовы й імідж

Калі зьявіліся пэйджеры, асаблівым шыкам лічылася набыць як мага большы ды начапіць яго на пас, каб усе бачылі. Гэта завядзёнка перакінулася была на сотовай. Потым мабільны зрабіўся адзінкай рэччу, якою мужчыны мераюцца «ў каго меншы».

Ужо замала проста мець мабільны тэлефон. Патрыманыя «трубкі», у якіх з-пад съцерты серабристай фарбы прабіваецца плястмаса, больш ня уражают. Файны імідж ствараюць дыхтоўныя мабільнікі, што пабліскваюць храмавым корпусам.

Сотовікі-раскладанкі з адкідной накрыўкай вылучаюцца сярод мабільнага сьвету, як кабрыялеты сярод звычайніх легкавікоў. Аднак набываць танную «раскладанку» таксама рзыкоўна, як патрыманы кабрыялет: расхістаная накрыўка будзе адкідацца абы-як. Увогуле, мабільны ды аўто — мара многіх беларусаў. Дарма. Той, хто іх спалучае, рзыкуе трапіць у аварыю.

Сотовы й музыка

Калі зьявіліся пакаёвые радыётэлефоны, у тэлефонныя размовы ўвайшлі інтывінныя гукі накшталт булькатанын вады ва ўнітазе. Калі зьявіліся мабільнікі, акустычныя

Сотовы й кабета

У што так пільна ўглядзеца сучасная кабета, калі выдаеца вольная хвілінка? Правільна, у экранчык сотовіка. Цікава: калі ў нас пашырца сотовая з убудаванай міні-відзакамэрай, ці пачнучы кабеты глядзеца ў іх замест люстэрка, выводзячы сваю выяву на манітор?

Калі жанчына набывае ўласны сотовы, яна нарэшце пачынае разумець кошт сваіх словаў. Калі ёй набывае мабільнік муж, невялічкая бандэроль з тэлефоннай расшифруйкай адразу нагадае яму пра тое, што жонка — супраду́ды каштоўная асоба.

Сотовы й адзінота

Раней, каб пабыць на самоеце, трэбовало ехань далей ад людзей. Цяпер схавацца ад усяго сьвету можна нахваты на набітым аўтобусе — дастатково адключыць мабільнік, і вы ўжо недасягальны для мабільнага чалавечтва, якое раней магло дастаць вас нахваты на прыблізальні. Пачуцьцё адзіноты зьяўляеца таксама ў мэсэнджерах з «няўпэўненым прыёмам» (падземных переходах, транспарце і г.д.). Магчыма, хутка ў мэдиях будуть зьяўляцца паведамлены наўкшталт «Расшукваеца мужчына, які ўчора выйшаў з зоны пакрыцця апаратара сотовай сувязі да гэтага часу не вярнуўся».

Сотовы й размовы

Чытальная залія бібліятэкі. Цішыня. Пілікае сотовік. Размаўляюць два чалавекі, а слухае з трэх тузін. Мабільная сувязь — выдатная забуйка для аматараў незаўважна за зірнучу ў жыццё іншых. З падслушаных размоваў: «Коля, я з мабільнага, набярыя мяне!» Мікола на іншым канцы нема лаеща, аднак «набірае» сябрука, які шкадуе грошай са свайго мабільнага ражунку. Сотовік — дужа карысная рэч. «Міша, ты ў краме? Я забылася скажаць, каб ты малака набыў». Праўда, у цану малака давядзенца ўключыць тэлефанаваныне. «Алё, дарагі? Я зараз на праспэкце Машэрава...» Улічваючы тое, што размова адбываецца недзе ў Сухараве, можна зрабіць выніову: сотовы дасягае сваю свободу дзеяньня.

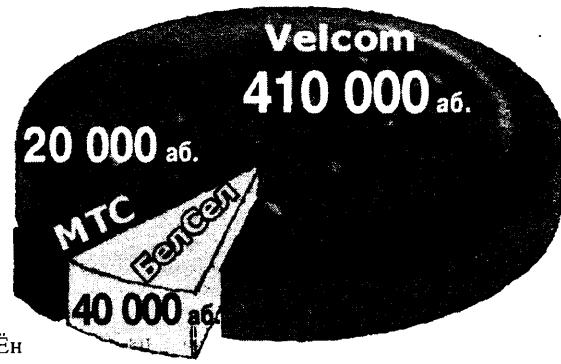
Сотовы й замежжа

За мяжой многія карыстаюцца маленькімі навушнікамі з мікрофонам, што злучаюцца з сотовікам. З дапамогай іх можна весьці размову, не дастаючы апарата з кішэні. А потым беларусы прывозяць падарож-

ныя ўражаныні пра гарады, поўныя вар'ятаў, якія голасна балбочуць самі з сабою на вуліцы. Не, наш чалавек пакуль што любіць пагутарыць пастарому, каб трубка ля вуха ды зык на ўсю вуліцу. А што мозг выпрамяняненьнем падсмажваеца — дык гэта яшчэ навукай не даказана.

А яшчэ за мяжой часыкам забараняюць уваходзіць у дарагі разтарацыі ці крамы з уключаным сотовым тэлефонам. У нас па-іншаму: наўясць «трубкі» прымушае прадавачак ці афіцыянтаў быць больш ласкавымі ды ўвішнымі.

Размеркаваныне абанэнтаў паміж апаратарамі сотовай сувязі ў Беларусі

З ДАРОУЕ

звычайна пасля сарака гадоў — значыць, нават невялікія дозы глютамінату, спажываныя цягам дўгага часу, могуць выклікаць хваробу.

Ягады — гэта розум

«Ягады добра ўпльываюць на мозг», — пераконваюць даследнікі зь сельскагаспадарчага дэпартамэнту Дасыледчага цэнтра чалавечага харчавання пры ўніверсітэце Тафтс у Бостане (ЗША).

Дарослыя пацукі, якіх 2 месяцы запар кармілі ягадамі, значна лепей праходзілі тэст на прасторавую арыентацыю, чым тыя, якім давалі звычайную ежу. Мала таго, у пацукоў, якіх кармілі ягадамі, павялічыліся аддзелы мозгу, якія адказваюць за навучаныне і памяць.

Этаму спрыялі, па-першую, антыаксыданты, якія абараняюць мозг. Па-другое, фляваноіды, якія маюць процізапаленчае ўздзеянне. Па трэціе, значную ролю адыграў антыціянін — рэчыва, якое надае ягадам колер. Як антыціянін упльывае на мозг, навукоўцы яшчэ ня высьветлілі. Але што з крыўі ён ідзе адразу да мозгу — пэўна.

Абанэнты сотовай сувязі ў Беларусі, Расеі ды Украіне

Краіна	Колькасць абанэнтаў	У % да агульнай колькасці жыхароў краіны
Беларусь	510 000	5,1%
Расея	17 800 000	12,4%
Украіна	3 440 000	6,9%

Мабільная Эўропа

Летасць у сувеце прададлі 390 млн. сотовых тэлефонаў. 300 млн. заходненеўрапейцаў маюць гэтыя апараты. Аднак прырост колькасці абанэнтаў на Захадзе летасць склаў толькі 6% супраць 17% у 2001 і 53% у 2000 г.

Самая «мабілізаваная» краіна сьвету — Люксембург: 96,7% насельнікаў маюць сотовікі. За ім ідуць Тайвань (96,6%) ды Ганконг (84,4%). А італьянскія маркетолягі падлічылі, што праз тры гады колькасць сотовых нумароў у Італіі перавысіць колькасць насельнікаў краіны.

Імкліва развязваюцца тэлекамунікацыйная галіна і ў Цэнтральнай ды Ўсходняй Еўропе. Тэмпы яе росту перавышаюць аналагічны паказынік па ЕС у два разы, але гадавы зварот ва ўсіх краінах складзе сёлета 16 млрд. доляў — у трох разы меней, чым у адной Нямеччыне.

Сярод краінай Цэнтральнай ды Ўсходняй Еўропы найвялікшы рынак тэлекамунікацый мае Польшча. Па прыбытках галіны на жыхара ў лідэрах знаходзяцца Славенія, Вугоршчына ды Чххія.

Беларусь са сваім 95% «ненамабілізаванага» насельніцтва — сапраўдны скарб для буйнога тэлекамунікацыйнага бізнесу.

Тэлекінэз у рэдакцыі «НН»

Іранскі псыхоляг Магдзі Амэлі абяцае за паўгоду навучыць любога рухаць прадметы позіркам.

Калі я першы раз гэта ўбачыў, мне стала ніякавата. Я быў у гасці ў доктара Магдзі Амэлі ў Машгадзе. Гаспадня частавала мяне, а гаспадар між тым перасоўваў позіркам цукеркі. Альбо ўзынімаў манту над галавой і хадзіў па хаце, а манета рухалася над ім. Зразумела, я чытаў пра гэта раней, але ня верыў.

Пазней у Іране мне давялося су-тыкнуцца зь яшчэ большымі штукарствамі. На аўганскай мяжы, у Харасане, мяне знаёмілі зь святарамі, што маглі позіркам рухаць

Джаганбахш, бачачы маё зьдзіўленне, казаў: «Вы, эўрапейцы, выхаваны ў пазытыўскіх грамадзтвах і цягнецеся да нашай містыкі. А мы ня ведаем, як пазбыцца містыцызму, што не дзе нам развівается, ня ведаем, як прывучыць нашых людзей да дакладнасці, якую выхоўваюць дакладныя навукі». Так, містыкі на Усходзе багата, а дакладная навука дагэтуль выглядае выцягнутай зь мяшка Хаджы Насрэдзіна.

Перад Новым годам мой знаёмы доктар Амэлі завітаў у Беларусь. Ён хацеў бы застасца ў нашай краіне назаўжды. Іранцам Беларусь падаецца крайнай свабоды, эўрапейскай і развітай.

У час знаходжання сп. Магдзі ў рэдакцыі «НН» журналісты дакументальна зфіксавалі яго незвычайнія здольнасці. Доктар таксама адказаў на пытанні.

«НН»: Як Вы называеце гэты феномэн?

Магдзі Амэлі: Сіла канцэнтрацыі ўвагі.

«НН»: Усе людзі здатныя на гэткае?

М.А.: Кожны чалавек мае трох асноўных вымярэнняў. Першае яго вымярэнне — цела. Другое — душа, дух. Трэцяе — ягоныя здольнасці, багацьце, закладзене

у нас Усіяшнім. Сёньняшні чалавек дасягнуў прагресу ў першым і другім вымярэннях, але ў трэцім вымярэнні значных і гэтак патрэбных кроکаў на зроблене. Таму сёньняшні съвет ня можа даць чалавеку адчування сапраўднага шчасця. Дае безыліч разнастайных асалодаў, але асалода — гэта зусім ня шчасце. Сёньняшні съвет здаецца мне вялікай вязніцай. Яна съветлая

цяжкія шафы й куфры. Але гэта што,

Магдзі Амэлі

казалі яны, вось у Куме жыве аята-лаг, які падчас малітвы ўздымаеца ў паветра на сваім малітўным ка-брцы. На жаль, я так і ня выбраўся ў Кум папытаць у яго парады на жыцьцё.

Былы бай, а цяпер выкладчык Тэ-геранская ўніверсітету доктар

і прывабная знадворку, але ўсярэдзіне — цемра. Людзі зъяўляюцца вянцом Боскага тварэння. Але гэтыя самыя высакародныя істоты паставяяцца зняволеныя нейкім дробнымі турботамі. Чакаючы скону, яны занятыя паўторам аднаго ѹ таго самага з пакаленія ў пакаленне.

Хіба гэта жыцьцё? Толькі спазнаўшы веліч нашых здольнасцяў і талентаў, раскрыўшы іх, мы зразумеем, дзеля чаго створаныя ѹ жыцьцём. «Сіла канцэнтрацыі ўвагі» — першы этап раскрыцця чалавечых здольнасцяў, першы посыпех на дарозе самаспазнання.

Кожны чалавек можа развіць сілу канцэнтрацыі ўвагі. Госпад за-клав у нас мноства невымерна больш магутных здольнасцяў, але толькі той, хто спазнае ѹ раскрые іх у сабе, зможа імі скарыстацца.

«НН»: Як раскрыць гэтыя здольнасці?

М.А.: Гэта няцяжка. Тоё, што вы сфатографавалі, — нішто, я могу шмат большае, але цяпер я змучаны дарогамі.

Я гатовы дапамагчы ўсім ахвотным раскрыць свае здольнасці. Ка-лі беларускія ўлады дадуць мне магчымасць жыць у вашай краіне, я запрашу ўсіх ахвотных вучыцца. Узынімаць невялікія кавалкі паперы можна навучыцца прыкладна за паў-году.

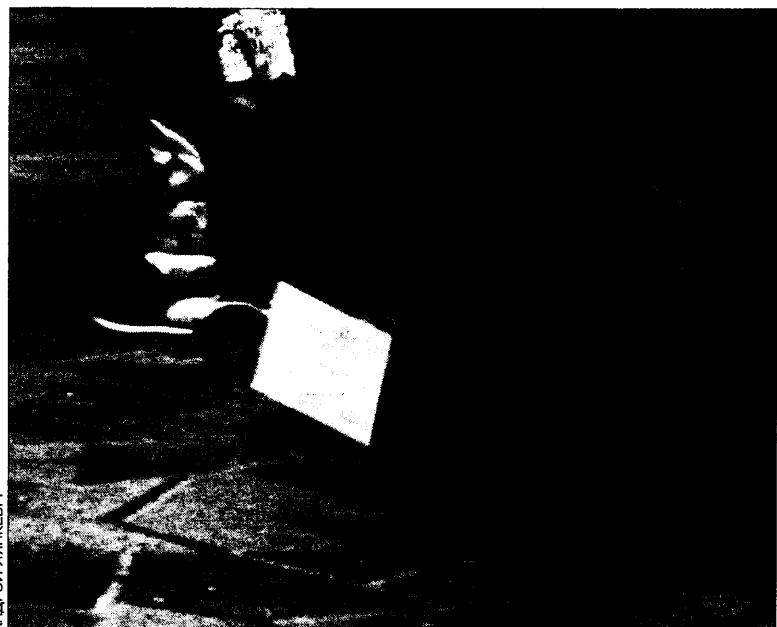
«НН»: Гэтыя здольнасці маюць нейкое дачыненне да «дас-каналасці» духу?

М.А.: Не. Гэтая практика спрыяе духоўнаму росту, але зусім не паказвае на ўзынімасць ці дасканаласць нечага духу. Гэта могуць быць рабіць і злачынцы. З рэлігій таксама простай сувязі няма — рабіць та-ко можа мусульманін, хрысьціянін, атэіст. Але здольнасць гэтая закла-дзена ў нас Богам.

«НН»: Якім чынам, на Вашу думку, чалавек мае рухацца да дасканаласці?

М.А.: Найвышэйшая мудрасць палягае ў тым, каб спазніцца сябе. Нават спазнанне Бога без спазнан-ня сябе — марнасць. Падмуркам будынку самаспазнання ёсьць роз-дум. Я маю на ўзве разважанье над адпаведнай «сыравінай», перад-дусім над сабой, якое вядзе да спазнання. Спазнання, што нараджае ѹ песьціць у чалавеку любоў. Любоў, якая прыводзіц чалавека ў рух. Рух як Развіццё, што вядзе да дас-каналасці.

Сяргей Радштейн

Доктар Амэлі дэманструе свае незвычайнія здольнасці.

Фізыкі ў тэлекінэз ня вераць

**Пракаментаваць убачанае
мы папрасілі беларускага
фізіка Ігара Мікалашевіча.**

**«НН»: Якім тэрмінам можна на-
звыць гэту зьяву — руханье
прадмету позіркам? Ці была яна
калі засвідчаная навукова?**

Ігар Мікалашевіч: Такая зьява за-
вецца тэлекінэз, і навукова яна ніколі не была засвідчаная. Тэлекінэз нібыта назіраўся, але — «у хатніх умовах». Калі ж навукоўцы ставілі гэты эксперымент згодна з усім пра-
віламі, зайдёды выйяўлялі нейкую хібі, фальшаванье, незадважнае ў звычайніх умовах. Найчасцей гэта праста круцельства — «спрытнасць рук». Падкладаючы магніты і г.д. Наагул, ніводзін сур'ёзны навуковец у існаванні гэтай зьявы ня верыць.

**«НН»: Ці можна вытлумачыць тэлекінэз з пункту гледжання на-
вукі?**

I.M.: Мы ня можам навукова аб-
грунтаваць тэлекінэз. Спрабы знойдзіць кропінцу яго, безумоўна, былі, але гэта — спрабы растлумачыць ненавуковыя вынікі (бо карэктна паставлена паспяховых экспэ-
рыментаў не было) з навуковага пункту гледжання.

Вам варта прапанаваць чалавеку, які заяўляе, што ён валодае такім здольнасцямі, паўтарыць ўсё ў нейкім навуковыя асяродку. Апошнім часам у грамадзтве зъявілася мноства шарлатанаў з фэнаменальнімі здольнасцямі. Трэба адразу запрашыць такіх людзей за-
свідчыць свой дар у навуковых умовах.

**Мы прапанавалі доктару Амэлі паўтарыць эксперымент у наву-
ковых умовах. Ён згадзіўся: «Пад-
час наступнага прыезду ў Менск
гэтай вясной».**

Сяргей Радштейн

Анэстэзія водарам ружы

Навукоўцы з
Квэбэцкага
універсітэту
выявілі, што
прыемныя па-
хі могуць суці-
шаць болю.

Групам з 20 чалавек прапанавалі трывалы руху ў вельмі гарачай вадзе гэтак доўга, як толькі можна трывалаць. Адначасова паддосьлед-
наму давалі нюхачы розныя рэчы-
вы. Як выявілася, непрыемныя пахі нязначна павялічваюць адчуванне болю. А водары, прыкладам, мінда-
лю ці ружу ўздымаюць настрой і змянчваюць неприемныя адчу-

ванні. Аднак дзейнічае гэты «анэ-
стэзія» толькі на кабетаў.

Пігулка ад сну

Мадафініл — пігулка «тры ў адным»: замяняе філіжанку кавы (каб хутчэй прачищуцца), ёсьць лекам ад наркалепсіі (людзі, хворыя на яе, могуць заснучы у кожны момант), а таксама па-
ляпшае працу мозгу.

Прынамсі, так кожуць наву-
коўцы з Кембрыдзкага ўніверсітэту. Дактары пачалі ўжо выліпіваць першым пацыентам цудоўную пі-
гулку, якая змяншшае патрабу ў снне.
Лекары спадзяюцца таксама, што мадафініл дапаможа людзям, якія пакутуюць на комплекс псыхічнай зышузбуджальнасці з разладамі канцэнтрацыі ўвагі.

P.P.

абвесткі і жарты

ПРЫВАТНЯ АБВЕСТКІ

ВІТАННІ

Родны, любы ліцэйчык, з Днём народзінаў цябе! Жыве Беларусь! Жыве Беларускі Ліцэй! Таяцна-выпусканіца Віншум Віктара Марозава з Днём народзінаў, жадаю здароўя, мосы духу, весіласяці. Воля і сбры

Мажэйка, Маркевіч, Івашкевіч — трымайцеся! Бог вас любіць, беларусы за вас моляцца. Верце і змагайцеся! Брэты з МФ

Віншум Сержку Мойчана з Днём народзінаў. Твае родныя

Зьміцер Цярэнцьеў з Рэчыцы, віншую цябе з Калядамі! Жадаю паспхава здаць экзамены. Валянцін

Вітаныне патрыётам з Ганцавічай! Тримайцеся, мы з вами! Патрыёты за Берасьця

Вітаныне міліцыянтам, што аштрафавалі мяне 01.01.03 у цягніку №659. rammstein

ІДЭІ

«НН» піша «Міндоўг», а правільней — «Міндаўг» (націск на 1-ы склад, бо корань 2-е часткі «daug» (праз «a») значыць «многа», а «mītis» — думка, съосьль — «Mindtaugas>Mindtaug>Mīndaūg (па-славянску Болемыск). Руплівец літоўшчыны. Р.С. Пільнаймаса законаў лінгвістыкі!

Усе съядомыя беларусы мусіць яднацца. Толькі разам мы пераможам ворагаў Бацькаўшчыны. Яшчэ прыйдзе наш час!

Мяццовыя «выбары» — падрыхтоўка прыслугачоў на «выбары» праздынцікі. Не пайду! Гэтыя ніці. Г

Беларуская форма — хрысціянскі сэнс! Беларуская мова, культура, зямля — для Божага зместу! Нациянальная ідэя

Заўзяты ўдзельнікі «выбару»! Ці добра ведаецце Канстытуцыю і заканадаўства, якое карае за здраду Радзіме ад 5 гадоў турмы? «Сейбіт»

Апазыція павінна стаць пад сцягі Беларускага Нациянальнага Саюзу (БНС) — лідэра Нашай Насці. Беларусы, яднайцеся! Касцюковіч

За просьбу да студэнтаў «гэтае меркаваныне падкрасыць» расейцы на катэдры «п'ясочыў» мяне пайгайдыні. А беларусы, як заўсёды, баязьліва маўчали. Касцюковіч

Шчыра спачуваем Вячаславу
Рагойшу з прычыны съмерці маці.
Студэнты, асыпіранты

Расейскі фашызм — гэта вялікарасейскі шавінізм у сучасных умовах. Імкненца захапіць уладу, задушыць демакратыю і нацыянальна-вызваленчы рух беларусаў. Чужамоўная «вэртыкаль» служыць яму і съязнікам абрэсцік нас, зыншыць беларускую культуру. Выход: Беларусь, яднайцеся! Касцюковіч

Як ёсьць Якуція-Саха, Асечня-Алания, Чачнія-Ічкерия, так хай жыве ў віках Беларусь-Літвіні! Нашчадак

Ісус Хрыстос збавіць Беларусы! Усё, што нам трэба,

— гэта вера, якая дзейнічае любоўю. Нациянальная ідэя

Вымаліць у Бога Яго ласку і лепшую долю разам з намі і для нас, беларусаў, не расейцы Фларэт і Аляксій II, а нашы беларускія сцвяты, у нашай Беларускай хрысціянскай незалежнай царкве, на нашай роднай беларускай мове. Збадуць

Даруй нам, Божа, правіны нашыя, якія праз нас, па слабасці нашай, учыні над намі нянясьты. Таксама просім і молім умакаваць нашы душы і сэрцы і абароніц нас ад тых пастак, якія ён нам рыхтуете. Збадуць!

КАНТАКТЫ

Сбры, калі вам блізкія вобразы настасці і ёсьць жаданне дзейнічыць, запрашаем аб'яднацца. Т.: 220-28-95 (Надзея), 271-65-61 (Ганна)

19 студзеня, а затым у кожную нядзелю ў 13.00 ля помніка Янкі Купалу адбудуцца літаратурныя чытаньні твораў беларускіх пісьменнікоў. Воля і сбры

КНІГИ, МУЗЫКА

Гаўрыла Гарэцкі «Выбранае» — 22 том сэрыі «Беларускі кнігазбор». Упершыню — «Маскоўска-беларускі слоўнік» 1918 і 1920 г.

НАБЫВАЙЦЕ

Беларускі кнігі можна набыць у Гомелі на пл. Паўстаньня штонядзелю да 13.00

Кніга Павла Севярынца «Пакаленне Маладога Фронту» — у Інтэрнэце. Усё пра моладзь-2000! mfront.org

«Беларускі кнігазбор»: Берасьце — «Іскра», «Дружба», Баранавічы — «Кніга», Горадня — «Слова», «Кругляд», Ліда — «Кніжны свет», Полацак — «Светач», Глыбокае — «Мастацтва»

ПРАЦА, ПАСЛУГИ

Студэнтка МДЛУ (1 курс, дзённае навучаньне, ізымена) шукае працу. Т.: (8-0296) 64-66-27

Паслугі ў доступе ў Internet для гомельшчыны. Е-mail: bandrei@tut.by

Беларускі візітоўкі — поштай! Т.: (8-01642) 37-7-76; (8-0296) 63-77-76

• НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ Ў РЭДАКЦЫЮ •

Гісторыя, якой німа ў падручніках: Матэрыялы навук.-практ. канфэрэнцыі; Менск, 27 красав. 2002 г. / Пад рэд. Н. Стужынскай; ГА «Беларуская жаночая ліга». — Менск: Адукатыя і выхаваньне, 2002. — 184 с.

Гэтае выданьне — спроба адлюстроўваць «жывую» гісторыю, паказаць, як мінулае фармуе сучаснасць ды будучынку. Аўтары ўзьмінулоўцаў, што істотна паўплывалі на сёньняшніяje становішча Беларусі. Захар Шыбека аналізуе беларускі шлях да гарадзкай цывілізацыі — неабходнай адзінкай любога мадэрнавага грамадзтва. Многія артыкулы прысьвечаныя палітычным аспектам нацыянальна-вызвольнага руху (Ніна Стужынская «Сялянскія антыбалшавіцкія паўстанні 1918—20 г.»; Ірина Раманава «Народная гаворка як паказыч апазыціі сялянства бальшавіцкай уладзе» ды інш.). Прыдбачаць зборнік можна ў «Падпісных выданьнях» і «Акадэмкнізе».

Дубоўка У. О Беларусь, мая шыпшына: Выбранае / Уклад. Дз. Давідускі і інш. — Менск: Мастацкая літаратура, 2002. — 318 с.

Кніга выбранага Уладзіміра Дубоўкі — аўтара першай велічыні на літаратурным Парнасе 1920-х, чый бліскучы творчы ўзорыў пераравал 25 гадоў несправядлівага палітычнага зняволеня — сабрала ўсё лепшае, што паспѣў стварыць паст. У выданьне ўвайшлі вершы з зборнікаў «Строма», «Трысціё», «Credo», «Наля», а таксама пераствораныя па-беларуску санеты У. Шэксніпера. Знайсці кнігу можна ў большасці менскіх кнігарніяў, цана — каля 3 тыс. рублёў.

Платонаў Р. Старонкі гісторыі Беларусі: Архіўы сведчанца. З навуковай спадчынай / Уклад. У. Фядосаў і інш. — Менск: Бел. НДІ ДАС, 2002. — 352 с.

У книзе сабраныя найболыш значныя працы, напісаныя аўтарам у апошнія гады жыцця. Грунтуючыся на рэдкіх архіўных крыніцах, даследчык разглядае вузлавыя пытанні беларускай гісторыі 1918—44 г. Сярод узанятых тэм — хроніка забароны «Тутэйшых», роля «ліста пятнаццаті» ў літаратурным жыцці 30-х,

«ператварэнні» Якуба Коласа, Янкі Купалы ды іншых у ворагай народу, настроі тагачаснага грамадзтва паводле дакладаў «сакрэтнага супрацоўніка». Наклад зборніка — усяго 100 ас., цана — амаль 13 тыс. рублёў. Пытайцеся ў «Акадэмкнізе».

Радзік Р. Беларусы: Погляд з Польшчы / «Брама»; Перакл. з польск. — Менск: Энцыляпэдыйкс, 2002. — 130 с.

Аўтар — польскі сацыяліст, добры знаўца Беларусі — паставіў сабе за мэту праанализаваць «працэс фармаваныя сучаснай беларускісці ў XX ст.» ды стварыць шматпланівы «партрэт» беларусаў. Наклад — 150 ас.

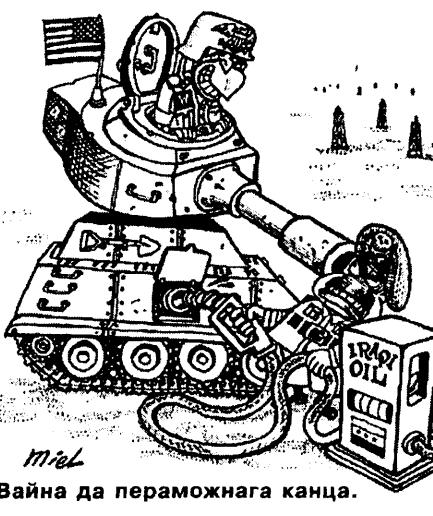
Сінчук I. Uznyagorodnye medali Rascianskoi imprei 19-pachatku 20 st. — Менск: РУП «Менсктып-праект», 2002. — 48 с.: іл.

Гэтая брашура — частка задуманага даследнікам падручніка па фалерыстыцы. Такога дапаможніка да сёньня яшчэ ня мае айчынная адукацыя. Не прэтэндуючы на дэталёвасць раскрыцьцё тэм, аўтар імкніўся сыціса выказаць галоўнае. Выданьне насычана фактычным матэрыялам ды ілюстрацыямі. У дадатку змешчаны «Сылік узнягарарадных медалей» з картоткаю характеристыкай, а ў якасці прыкладу рэгламэнтаў узнягарараджаніяў друкуюцца «Правілы для раздачи бронзовай медали в память усмирения Польскага мятеха 1863—1864 годов». Наклад — 500 ас.

Южык M. Perakulenye chas: Раман. — Менск: Тэхнапрынт, 2002. — 272 с.

Дзеяньніе раману Міхася Южыка адбываецца ў Менску ў 1993 г. Галоўны герой — малады літаратар, які шукае прызнаныня. У «Акадэмкнізе» выданьне каштуе каля 3 тыс. рублёў. Наклад — 200 ас.

Падрыхтавала Тацяна Вабішчэвіч

Вайна да пераможнага канца.

КАНЦЭРТ ПЕРАНЕСЕНЫ

Супольны канцэрт капэлы Алеся Ласія (канты XVI—XVIII, дудовая і смыковая музыка, лірніцкая смыковы) і гурту «Guda» (архайнія абрадавыя смыковы) адбудзеца 18 студзеня, а не 19-га, як пісала «НН» у №1 за 2003 г. Капэла Ласія і «Guda» чакаюць усіх аматараў сядзіднічнай музыкі ў Доме вэтэранаў (вул. Янкі Купалы, 21) **а 19-і гадзіне. Квіток каштуе 4 тыс. рублёў. Набыць квіткі можна на ўходзе Дома вэтэранаў перад пачаткам канцэрту.**

Новы нумар «ARCHE»

Новы нумар «ARCHE» прысьвячаны творчасці таленавітага маладога пісьменніка Андрэя Хадановіча. Публікуюцца яго вершы і пераклады, а таксама блёк крытычных матэрыялаў аб ім. Юры Андрушовіч, Лявон Баршчэўскі, Марыя Мартысевіч ды іншыя раскрываюць загадку Вінцэса Мудрова і Леаніда Маракова.

Віцебскі палітоліг Уладзімер Гарбакі зрабіў над фонемізмам гомасексуалізму ў заходнім і беларускім грамадзтве. Гарадзенскі эсэіст Даніла Жукоўскі дае парапанальны аналіз творчасці Вінцэса Мудрова і Леаніда Маракова.

Артыкулы Павла Казанецкага «Беларуская палітыка Польшчы» і Ганса-Георгія Віка «Падбудова драматыкі ў Беларусі. Цьвёрды аршак для ўсходніх арганізацый» не пакінуць абыякавыя нават тых, хто не цікавіцца палітыкай.

Таксама ў нумары друкуецца палеміка аб сучасных формах і ідзіных зместах беларускага нацыянализму, у якой аўтар падкресляе, што ўзял падвойную ролю Уладзімер Арлоў, Валер Булгакаў, Сяргей Дубавец і Сяргей Ёрш.

Сярод рэшты публікацый вылучым цудам ацалела лістападаванне Яна Станкевіча і Антона Адамовіча 1944—45 г. ды сучасны з сёньняшнім духоўным съяўтуці ў Беларусі раман Тадэвуша Канвіцага «Малы Алакаліпсъ». Закрывае нумар п'еса Андрэя Курэйчыка «Выканаўца жаданняў».

В.Б.

Газета «Наша Ніва», РГА «Беларускі ПЭН-цэнтар», часопісы «ARCHE», «Беларускі гістарычны агляд», «Дзеяслоў» і Інтэрнэт-газета www.barcnews.org